

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**Βασιλεία III :
Επιπτώσεις στο Τραπεζικό Σύστημα
και ο Ρόλος εξειδίκευσης
των Στελεχών**

ΖΑΦΕΙΡΩ ΖΙΧΝΑΛΗ

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση
Επιχειρήσεων**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Βασιλεία ΙΙΙ : Επιπτώσεις στο Τραπεζικό Σύστημα και
ο Ρόλος εξειδίκευσης των Στελεχών**

Ζαφειρώ Ζίχναλη

**Επιβλέπων Καθηγητής
Ελευθέριος Θαλασσινός**

Δεκέμβριος 2019

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Βασιλεία ΙΙΙ: Επιπτώσεις στο Τραπεζικό Σύστημα και ο Ρόλος εξειδίκευσης
των Στελεχών**

Ζαφειρώ Ζίχναλη

**Επιβλέπων Καθηγητής
Ελευθέριος Θαλασσινός**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Δεκέμβριος 2019

ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας (Ζαφειρώ Ζίχναλη) που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη αρχικά επιχειρείται μια ανάλυση σε γενικά πλαίσια της Βασιλείας III. Αναλύονται οι έννοιες της μικροπροληπτικής και της μακροπροληπτικής εποπτείας των τραπεζών.

Στη συνέχεια γίνεται μία αναλυτική αναφορά στις διατάξεις της Βασιλείας II. Μετά από την εκτενή αναφορά στα διατάξεις της Βασιλείας III, ακολουθεί μία κριτική στις νέες διατάξεις της Βασιλείας III.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις που επέφερε η Βασιλεία III στο Τραπεζικό Σύστημα της Ελλάδας. Επιπλέον, περιγράφεται η κατάσταση του ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος κατά της διάρκεια της παγκόσμιας κρίσης και αναφέρονται ορισμένα μέτρα πολιτικής τα οποία είναι ικανά να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της κρίσης.

Το Σύμφωνο της Βασιλείας III, προέκυψε ως συνέπεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτική κρίσης που ξέσπασε το 2007. Στο τέταρτο κεφάλαιο αυτής της εργασίας γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις που επέφερε η Βασιλεία III στην λειτουργία των τραπεζών. Επίσης, στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη.

Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο αυτής της εργασίας περιλαμβάνει την έρευνα, της οποίας σκοπός είναι η διερεύνηση της γνώσης των υπαλλήλων των τραπεζών σχετικά με την Βασιλεία III.

Summary

In the present study we are initially attempting a Basel III general analysis. The concepts of micro-prudential and macro-prudential banking supervision are analyzed.

Then a detailed reference is made to the Basel II provisions. After the extensive reference to the Basel III provisions, there is a critique of the new Basel III provisions.

In the third chapter of this paper we refer to the impact of Basel III on the Banking System of Greece. In addition, the situation of the Greek banking system over the global crisis is outlined and some policy measures are identified which are capable of helping to overcome the crisis.

The Basel III Accord came about as a consequence of the global financial crisis that broke out in 2007. The fourth chapter of this work refers to Basel III's impact on the functioning of the banks. Also in the same chapter there is talk about the supervision of financial institutions in Greece and in Europe.

Finally, the last chapter of this work includes the research, the purpose of which is to investigate the knowledge of bank employees about Basel III.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην οικογένεια μου για την βοήθεια και την στήριξη τους κατά την διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου (Ελευθέριο Θαλασσινό) για την κατανόηση και την καθοδήγηση του στην συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς επίσης και το σύνολο των καθηγητών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου για τις επιπλέον γνώσεις που μου μετέδωσαν τα χρόνια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

A. Θεωρητικό Μέρος	1
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1: ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ	3
1.1 Μικροπροληπτική εποπτεία	4
1.2 Μακροπροληπτική εποπτεία	5
Κεφάλαιο 2	6
2.1 Διατάξεις της Βασιλείας ΙΙΙ	6
2.2 Κριτική στις νέες διατάξεις της Βασιλείας ΙΙΙ	13
Κεφάλαιο 3	22
3.1 Επιπτώσεις στο ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	22
3.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατά τη διάρκεια της κρίσης	24
3.3 Τα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση της κρίσης	25
Κεφάλαιο 4	27
4.1 Επιπτώσεις Βασιλείας ΙΙΙ στη λειτουργία των τραπεζών	27
4.2 Η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα	29
4.3 Η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη	30
B. Ερευνητικό Μέρος	32
Κεφάλαιο 5	32
5.1 Σκοπός της έρευνας	32
Ερευνητικές Υποθέσεις	32
5.2 Δείγμα - Μεθοδολογία	33
5.3 Ηθικά ζητήματα	33
5.4 Πληθυσμός	34
5.5 Περίοδος έρευνας	34
Κεφάλαιο 6	35

6.1 Έρευνα και αποτέλεσμα με τη χρήση ερωτηματολογίου	35
6.1.1. Ανάλυση Ερωτηματολογίου	36
6.1.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων με τη χρήση της Απονα	59
7. Συμπεράσματα	67
8. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	70
Επίλογος	72
Βιβλιογραφία	74
Παράρτημα Ι.....	79
Παράρτημα ΙΙ	81

A. Θεωρητικό Μέρος

Εισαγωγή

Το μέλλον είναι πολλές φορές άγνωστο και δεν μπορεί εύκολα να προβλεφθεί. Η μελέτη όμως της ιστορίας δίνει τις περισσότερες φορές αρκετές πληροφορίες για την εξέλιξη των πραγμάτων. Με σκοπό την ανάλυση της Βασιλείας III κρίνεται ορθό να γίνει μία ανασκόπηση των βασικών σημείων των Βασιλειών που προηγήθηκαν (Basel Committee on Banking Supervision, 2011a):

1. Ο πρώτος μεγάλος διεθνής κανονισμός ήταν η Βασιλεία I -Accord, η οποία εστίασε στον πιστωτικό κίνδυνο που ήταν ο σημαντικότερος κίνδυνος του κλάδου τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Οι υπεύθυνοι της ρύθμισης παρουσίασαν ένα απλό αλλά συγχρόνως σκληρό σύστημα 'στάθμισης' των συνδεδεμένων κεφαλαίων για το επίπεδο 'κινδύνου' των στοιχείων ενεργητικού.
2. Κάποια χρόνια μετά, με τον ερχομό των συνεπειών, στη δεκαετία του 1980, και τη μεγαλύτερη μεταβλητότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, στη βιομηχανία έγινε κατανοητό ότι η αγορά κινδύνου ήταν επίσης ένα σοβαρό θέμα.
3. Στην συνέχεια, το πλαίσιο που προτάθηκε δηλαδή η 'Βασιλεία II' ήταν μια αντίδραση σε όσους επέκριναν την αύξηση της αναποτελεσματικότητας της Βασιλείας I - Accord και των ευκαιριών 'αρμπιτράζ' κεφαλαίου που οι εξελίξεις εκείνο το διάστημα είχαν διευκολύνει. Εκείνη την περίοδο, εκτός από μια προσαρμοσμένη προσέγγιση μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, ήταν επίσης γνωστή η ανάγκη ότι πρέπει να καθοριστούν αποθεματικά κεφάλαια για να καλύψουν ένα νέο είδος κινδύνου -τον κίνδυνο που σχετίζεται με τις επιχειρήσεις.

Από όσα προηγήθηκαν παραπάνω μπορεί να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με την Βασιλεία (Basel Committee on Banking Supervision, 2010b) :

- Αρχικά, υπάρχει μια ορισμένη εξέλιξη ως προς την κατεύθυνση όλο και αυξανόμενης 'πολυπλοκότητας', η οποία είναι αναγκαία να διαχειριστεί την πολυπλοκότητα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων του σήμερα, καθώς οι απαιτήσεις του θεσμικού πλαισίου είναι ένα ζήτημα που προορίζεται για υψηλής εξειδίκευσης ειδικούς και η τάση αυτή δεν υπάρχει πιθανότητα να αντιστραφεί.
- Συνέχεια, γίνεται εύκολα κατανοητό ότι οι ρυθμιστικές αρχές έχουν την τάση να λειτουργούν με βάση τις καλύτερες πρακτικές που υπάρχουν στην αγορά σε ότι αφορά με τη διαχείριση

του κινδύνου. Είναι υποχρεωμένοι να το κάνουν αυτό, εάν επιθυμούν οι απαιτήσεις να έχουν αξιοπιστία. Το πλαίσιο της Βασιλείας I ήταν αδιαμφισβήτητα ο πυλώνας. Η Τροπολογία που σχετίζεται με τον κίνδυνο της αγοράς ήταν ήδη πολύ πιο εξελιγμένη με την αναγνώριση των εσωτερικών υποδειγμάτων VAR. Οι απαιτήσεις του πιστωτικού κινδύνου της Βασιλείας II ήταν και αυτές βασισμένες σε αυτό. Επιπρόσθετα, δεν ενέχει αμφιβολία ότι οι μελλοντικοί κανονισμοί θα συνεχίσουν να ενσωματώνουν την τελευταία λέξη της εξέλιξης στη μοντελοποίηση του κινδύνου. Το πεδίο εφαρμογής των τύπων κινδύνου που ενσωματώνονται καθίσταται ακόμη πιο διευρυμένο. Η συμφωνία στα τέλη της δεκαετίας του '80 εστίασε στον πιστωτικό κίνδυνο, εμπεριέχεται στη συνέχεια ο κίνδυνος αγοράς και στη Βασιλεία II έκανε την εμφάνισή του ο λειτουργικός κίνδυνος. Όπως γίνεται κατανοητό, στο μέλλον εύστοχα μπορούμε να εικάσουμε ότι οι μελλοντικές εξελίξεις θα αφορούν σχετικά με τη διεύρυνση των ειδών κινδύνου που καλύπτονται.

- Η αναγνώριση των εσωτερικών μοντέλων VAR και τα σχόλια που προαναφέρθηκαν όσον αφορά τη Βασιλεία II, αλλά και οι υπεύθυνοι ρυθμίσεων όπως αυτές, υποδεικνύουν ότι αναγνωρίζουν ότι τα απλουστευμένα μοντέλα «ένα - για όλα» δεν απαρτίζουν λύση για την αποτελεσματική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, αλλά χρειάζεται να γίνουν διαφοροποιήσεις. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι μελλοντικές τάσεις θα εμπεριέχουν τη συνεργασία με τις τράπεζες την επικύρωση των εσωτερικών τους υποδειγμάτων και δεν θα επιβάλλουν σε αυτές εξωτερικούς κανονισμούς.

Κεφάλαιο 1: ΒΑΣΙΛΕΙΑ III

Η οικονομική κρίση που μαστιάζει τις κοινωνίες ανά τον κόσμο έφερε στο φως πολλές από τις ελλείψεις του κανονιστικού πλαισίου που ίσχυε μέχρι σήμερα. Με άλλα λόγια της Βασιλείας II, κάτι που αναγνωρίζεται επισήμως από τον Nout Welling, τον πρόεδρο της Επιτροπής της Βασιλείας. Σε ομιλία του στα τέλη του 2010 αναφέρει βασικότερες ελλείψεις του πλαισίου οι οποίες αναφέρονται παρακάτω (Gleeson, 2010)

- το επίπεδο και την ποιότητα του κεφαλαίου που οδήγησε σε υπερβολική μόχλευση
- τις κεφαλαιακές απαιτήσεις που όριζε για τα επενδυτικά χαρτοφυλάκια
- τη μη ύπαρξη κανόνων για την ρευστότητα των οργανισμών

Τον Δεκέμβριο του 2010 δημοσιεύονται οι εκθέσεις ‘ Basel III. A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems’ και ‘Basel III. International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring’, οι οποίες συνιστούν το νέο κανονιστικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα και διαμορφώνουν την απάντηση της Επιτροπής στα προβλήματα που εμφάνισε η κρίση των τελευταίων ετών. (BIS, 2011)

Με αφορμή αυτές τις εκθέσεις, η Επιτροπή παίρνει την απόφαση να προχωρήσει σε αναθεώρηση και τροποποίηση των κανόνων που ίσχυαν μέχρι τότε και να εφαρμόσει νέους, ειδικά σε ότι αφορά την μακροπροληπτική εποπτεία, ένας βασικός πυλώνας που δεν δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή από το κανονιστικό πλαίσιο μέχρι τώρα. (Γκόρτσος, 2006)

Η μακροπροληπτική εποπτεία επικεντρώνεται στους κινδύνους που σχετίζονται με την σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος σαν σύνολο οι οποίοι προέρχονται από τη συλλογική συμπεριφορά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, από τις διασυνδέσεις μεταξύ των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών οργανισμών και των αγορών, αλλά και από το μακροοικονομικό περιβάλλον (Ορφανίδης, 2011).

Η μικροπροληπτική εποπτεία σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ξεχωριστά τα ιδρύματα, χωρίς να επηρεάζεται το σύστημα στο σύνολό του. Όπως δήλωσε ο Hannoun η Βασιλεία III είναι ‘μια ενισχυμένη Βασιλεία II συν μια μακροπροληπτική επικάλυψη’. Ειδικότερα, η Βασιλεία III έχει σκοπό να εξελίξει την εποπτεία τόσο στο μικροεπίπεδο, όσο και στο μακροεπίπεδο. (Γκόρτσος 2009)

1.1 Μικροπροληπτική εποπτεία

Μέσα από το ρυθμιστικό πλαίσιο γίνεται προσπάθεια να περιοριστεί η έκθεση των πιστωτικών ιδρυμάτων στους κινδύνους που αντιμετωπίζουν από τη δραστηριότητά τους . Οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να παρουσιάζονται παρακάτω (Σταικούρας, 2011):

- Κίνδυνοι που σχετίζονται με το διαμεσολαβητικό ρόλο που έχουν οι τράπεζες μέσα από την αποδοχή καταθέσεων και την έκδοση δανείων για επενδυτικούς σκοπούς. Στην κατηγορία αυτή εμπεριέχονται και ο πιστωτικός κίνδυνος που πηγάζει από την αθέτηση πληρωμών, ο κίνδυνος ρευστότητας που μπορεί να προέλθει από φυγή καταθέσεων ή οποιαδήποτε άλλη αδυναμία στήριξης των στοιχείων του ενεργητικού και ο κίνδυνος επιτοκίου που πηγάζει από την ασυμβατότητα ληκτότητας των στοιχείων του ισολογισμού.
- Κίνδυνοι αγοράς, σε αυτή την κατηγορία εμπεριέχονται ο κίνδυνος θέσης σε περιουσιακά στοιχεία και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.
- Λειτουργικός κίνδυνος, που πηγάζει από τις εσωτερικές λειτουργίες και από τα συστήματα των ιδρυμάτων και είναι ως ο μόνος κίνδυνος που δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί μέσα από διάφορα μοντέλα.

Οι βασικότερες παρεμβάσεις και κανόνες έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι παραπάνω κίνδυνοι συνοψίζονται στους παρακάτω (Συριόπουλος, 2000):

- Καθορισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων
- Σχηματισμός προβλέψεων για αναμενόμενες ζημιές
- Καθορισμός συντελεστή μόχλευσης
- Καθορισμός συντελεστών ρευστότητας

1.2 Μακροπροληπτική εποπτεία

Οι παρεμβάσεις του ρυθμιστικού πλαισίου ως στόχο θα έχουν τη μείωση του συστημικού κινδύνου, ο οποίος πηγάζει από ενέργειες και πρακτικές του κάθε ιδρύματος ξεχωριστά.

Σύμφωνα με τον Jaime Caruana (2010), ο οποίος είναι Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS) δίνει στον συστημικό κίνδυνο δύο διαστάσεις.

Ο ίδιος την πρώτη διάσταση την ονομάζει ‘χρονική’, η οποία στην ουσία σχετίζεται με την προκυκλικότητα διαφόρων στοιχείων του κλάδου και τη δεύτερη την ονομάζει ‘διατομεακή’, η οποία σχετίζεται με την διασυνδεσιμότητα των χρηματοπιστωτικών φορέων, που οφείλεται είτε

α) από το ενεργητικό τους, μέσω απαιτήσεων που κάποια τράπεζα μπορεί να έχει έναντι της άλλης ή από επενδύσεις χαρτοφυλακίου σε ίδιες αξίες, είτε

β) από το παθητικό τους, αφού οι τράπεζες μοιράζονται την ίδια καταθετική βάση

Οι βασικότερες παρεμβάσεις και οι κανόνες για την αντιμετώπιση των διαστάσεων του συστημικού κινδύνου παρουσιάζονται παρακάτω (Χαρδούβελης, 2011):

- Κεφαλαιακά αποθέματα για λόγους συντήρησης (capital conservation buffers)
- Δημιουργία πρόσθετων αντικυκλικών αποθεμάτων σε περιόδους έντονης ανάπτυξης (Countercyclical buffers)
- Σχηματισμό δυναμικών προβλέψεων (forward looking provisions)
- Ενίσχυση του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας ως προς την κάλυψη του κινδύνου αντισυμβαλλόμενου

2.1 Διατάξεις της Βασιλείας III

Η Επιτροπή της Βασιλείας ορίζει για το νέο κανονιστικό πλαίσιο :

1. Αύξηση επιπέδου και ποιότητας των υφιστάμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων
2. Εισαγωγή νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας
3. Συντελεστή μόχλευσης (Leverage Ratio)
4. Συντελεστές ρευστότητας (Liquidity Ratios)

Αναλυτικότερα,

1. Αύξηση επιπέδου και ποιότητας των υφιστάμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων

Η πρόσφατη κρίση έφερε στην επιφάνεια με τον πιο κατανοητό τρόπο ότι τα κεφαλαιακά αποθέματα που διατηρούσαν οι τράπεζες δεν επαρκούσαν για να καλύψουν τις ζημιές που έγιναν, κατά κύριο λόγο στις αγγλοσαξονικές χώρες. Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων θα αποτελείται από

- Τα βασικά ίδια κεφάλαια (Tier I capital)
- Τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier II capital)

Ο ορισμός Tier III capital που αποτελούνταν κυρίως από βραχυχρόνια δάνεια μειωμένης εξασφάλισης πλέον καταργείται.

Οι ελάχιστες απαιτήσεις για το κεφάλαιο με τη μεγαλύτερη δυνατότητα κάλυψης ζημιών, τα βασικά ίδια κεφάλαια, που αναμφισβήτητα είναι οι κοινές μετοχές αυξάνεται από 2% στο 4,5% του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού.

Βασικά Ιδία Κεφάλαια

Σύμφωνα με τη Βασιλεία III, τα βασικά ίδια κεφάλαια θα απαρτίζονται από

α) κύρια στοιχεία, όπου δεν υπάρχει πλέον ο όρος ‘core Tier I’ και κάνει την εμφάνισή του ο στενότερος όρος ‘common equity Tier I’, ο οποίος είναι που αποτελείται κατά βάση από

- κοινές μετοχές
- παρακρατηθέντα κέρδη
- εμφανή αποθεματικά

β) επιπλέον στοιχεία, στα οποία εντάσσονται:

- προνομιούχες μετοχές υπό συγκεκριμένους όρους, όπως για παράδειγμα η μη προκαθορισμένη διάρκεια τους, η μειωμένη εξασφάλιση έναντι των καταθετών και λοιπών πιστωτών και η πλήρης καταβολή της έκδοσής τους
- τίτλοι εκδόσεως θυγατρικών επιχειρήσεων υπό την εποπτεία των οργανισμών και κατέχονται από τρίτους υπό προϋποθέσεις

Τα ονομαζόμενα υβριδικά ίδια κεφάλαια, τα οποία μέχρι τώρα εμπεριέχονταν στα βασικά ίδια κεφάλαια μέχρι και ποσοστό 15%, παύουν να υπολογίζονται.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια

Σύμφωνα με τους νέους ορισμούς κεφαλαιακών απαιτήσεων από τη Βασιλεία III, αυτά θα αποτελούνται κυρίως από:

- προνομιούχες μετοχές που πληρούν τα προαναφερόμενα κριτήρια αλλά είναι συγκεκριμένης διάρκειας, τουλάχιστον 5ετούς διάρκειας
- υπό προϋποθέσεις τίτλοι εκδόσεως θυγατρικών επιχειρήσεων με την παρακολούθηση των οργανισμών και οι οποίοι κατέχονται από τρίτους αν δεν εμπεριέχονται στα πρόσθετα βασικά ίδια κεφάλαια

Με αυτό τον τρόπο, τα αφανή αποθεματικά παύουν να υπολογίζονται στα συμπληρωματικά κεφάλαια των τραπεζών.

Οι ελάχιστοι δείκτες των προαναφερθέντων κατηγοριών διαμορφώνονται ως εξής:

- Κύρια στοιχεία βασικών ιδίων κεφαλαίων: 4.5% (από 2%)
- Βασικά ίδια κεφάλαια : 6% (από 4%)
- Σύνολο ιδίων κεφαλαίων: 8% (αμετάβλητο)

Από τα προηγούμενα που έχουν παρατεθεί, γίνεται κατανοητό ότι τα πρόσθετα στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων δεν γίνεται να υπερβαίνουν το 1.5% ως ποσοστό, όπως επίσης και τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια δεν είναι εφικτό να υπερβαίνουν το 2%.

Για να προσαρμοστούν τα τραπεζικά ιδρύματα στους ανωτέρω συντελεστές, πρέπει να λάβει χώρα μία κλιμακωτή περίοδος, όπως για όλες τις διατάξεις του νέου κανονιστικού πλαισίου.

2. Εισαγωγή νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας

Για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας, η Βασιλεία III εισάγει τις παρακάτω τρεις κεφαλαιακές απαιτήσεις:

α) Κεφαλαιακό απόθεμα συντήρησης

β) Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα

γ) Ενίσχυση απαιτήσεων ως προς την κάλυψη κινδύνου αντισυμβαλλόμενου

α) Κεφαλαιακό απόθεμα συντήρησης

Η δημιουργία αυτού του αποθέματος λαμβάνει χώρα σε ομαλές περιόδους οικονομικής ανάπτυξης και έχει ως στόχο την απορρόφηση ζημιών σε περιόδους οικονομικής πίεσης και αυτός είναι ο λόγος που αποκτά αντικυκλικά χαρακτηριστικά.

Αποτελείται μόνο από βασικά στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων και θα ανέρχεται σε ποσοστό 2.5% επί του σταθμισμένου στον κίνδυνο ενεργητικού.

Οι τράπεζες οι οποίες κάνουν χρήση του αποθέματος αυτού σε περιπτώσεις οικονομικής δυσπραγίας, έχουν υποχρέωση να το ανακτήσουν άμεσα μέσα από μείωση καταβολών μόνους στο προσωπικό και στις διοικήσεις αυτών, αλλά και με τη μη καταβολή μερισμάτων.

β) Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα

Αποτελεί επέκταση του προηγούμενου αποθέματος συντήρησης που αναφέρθηκε και οι τιμές που λαμβάνει είναι 0% και 2.5%. Η ενεργοποίησή του, καθώς και το ύψος του αποφασίζεται μέσα από την συνεργασία των εθνικών εποπτικών αρχών, όταν αυτές θεωρήσουν ότι η πιστωτική επέκταση στην κάθε χώρα είναι υπερβολική και αντιμετωπίζει συστημικό κίνδυνο και

απαρτίζεται αποκλειστικά από κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων, όπως και το απόθεμα συντήρησης.

γ) Ενίσχυση απαιτήσεων ως προς την κάλυψη κινδύνου αντισυμβαλλόμενου

Ενώ οι δύο παραπάνω νεοεισαχθέντες διατάξεις επηρεάζουν τον αριθμητή του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, οι παρακάτω προτάσεις μέτρων σχετίζονται τον παρονομαστή του κλάσματος:

i) κίνητρα μέσω χαμηλότερων συντελεστών βαρύτητας στους οργανισμούς που διαπραγματεύονται το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών μέσω οργανωμένων χρηματιστηριακών αγορών. Ειδικότερα, ο δείκτης βαρύτητας για τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου θα είναι μηδενικός στις περιπτώσεις αυτές, ενώ υψηλότεροι συντελεστές θα εφαρμοστούν σε περιπτώσεις διαπραγματεύσεων σε εξω-χρηματιστηριακές αγορές, όπου οι συναλλαγές αφορούν διμερείς συμφωνίες.

ii) μεγαλύτερες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα χαρτοφυλάκια συναλλαγών των τραπεζών κυρίως σε συναλλαγές παραγώγων και τιτλοποιήσεων. Τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονταν στο βιβλίο συναλλαγών είχαν χαμηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις από τα στοιχεία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου, γιατί λαμβανόντουσαν υπ' όψιν σαν άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, όπως είναι για παράδειγμα οι μετοχές, τα διαπραγματεύσιμα ομόλογα και οι συναλλαγματικές τοποθετήσεις και μπορούν με ευκολία να πουληθούν άμεσα αν χρειαστεί. Παρ' όλα αυτά, η κρίση ανέδειξε ότι οι τράπεζες εμπεριείχαν στο βιβλίο συναλλαγών τους αξίες οι οποίες δεν ρευστοποιούνται (CDO's) και για τις οποίες δεν υπήρχε καν αγορά ήρθε στην επιφάνεια η οικονομική κρίση. Για το ζήτημα αυτό, αναφέρθηκε και η αναθεωρημένη συνθήκη της Βασιλείας II που είναι γνωστή και ως Βασιλεία 2.5, η οποία όμως ποτέ δεν εφαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης. Τα συγκριμένα μέτρα θα αυξήσουν τις απαιτήσεις που αφορούν το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών κατά 3 με 4 φορές και θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις τράπεζες με τα μεγαλύτερα χαρτοφυλάκια συναλλαγών, αφού αυτές είναι που αυξάνουν τον συστημικό κίνδυνο περισσότερο.

iii) πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τους επονομαζόμενους SIFI's οργανισμούς εξαιτίας του ρίσκου που πηγάζει από τις τράπεζες οι οποίες λογίζονται ως πολύ μεγάλες για να χρεοκοπήσουν αν και στην θεωρία θα έπρεπε να είναι οι πιο ασφαλείς λόγω κυρίως της γεωγραφικής διασποράς των δραστηριοτήτων και των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a)

Στις αρχές του Νοεμβρίου το 2011 το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας δημοσίευσε τη λίστα των SIFI's, η οποία εμπεριείχε 29 τραπεζικούς κολοσσούς ανά τον κόσμο και χωρίζονταν σε 5 βαθμίδες ανάλογα με τους συντελεστές στάθμισης που όρισε η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS, 2009). Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Morgan Stanley, τα επίπεδα πρόσθετης κεφαλαιακής επάρκειας για αυτούς τους οργανισμούς (SIFI buffer) είναι ανάμεσα στο 1% έως και 3.5% ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία κατηγοριοποιούνται, χωρίς όμως να γίνεται κατανοητό αν αποτελείται από κοινές μετοχές ή άλλα ομολογιακού χαρακτήρα κεφάλαια, τα οποία μετατρέπονται σε κοινές μετοχές όταν το επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας πέσει πολύ χαμηλά, τα λεγόμενα 'Cocos', Contingent Convertible Bonds. (Financial Times, 8 th November 2010b)

3. Συντελεστής μόχλευσης (Leverage Ratio)

Μόχλευση είναι ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού εντός και εκτός ισολογισμού.

Η Βασιλεία III εισήγαγε έναν απλό δείκτη μόχλευσης, ο οποίος στον αριθμητή θα εμπεριέχει τα βασικά ίδια κεφάλαια και στον παρονομαστή τις χρεωστικές θέσεις εντός και εκτός ισολογισμού χωρίς καμία απολύτως στάθμιση του κινδύνου και σε μια ενδεικτική τοποθέτησή του σε ελάχιστο 3%, ποσοστό το οποίο αξιολογήθηκε σε μεταβατική περίοδο πριν την καθιέρωσή του.

Η αναγκαιότητα τήρησης του ορίου αυτού, διασφαλίζει ότι οι τράπεζες δεν αυξάνουν το δανεισμό τους σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αποθαρρύνονται, ακόμη, η επιλεκτική χρήση κανονιστικών ρυθμίσεων (regulatory arbitrage) που πιθανόν να επηρέαζαν τον κεφαλαιακό αυτό δείκτη.

Η Επιτροπή της Βασιλείας έχει κατηγορηθεί για τη μη χρησιμοποίηση συντελεστών μόχλευσης υπέρ των σταθμισμένων συντελεστών κινδύνου και τη συστηματική υποβάθμιση παρόμοιων συντελεστών (Goodhart, 2010).

Ένας από τους βασικότερους λόγους της έντασης της κρίσης ήταν η υψηλή μόχλευση, κυρίως των οργανισμών που φαινομενικά είχαν πολύ υψηλούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τη Βασιλεία II και που πετυχαίνανε μέσω κατά κύριο λόγο των τιτλοποιήσεων, αλλά και μέσω ρυθμιστικού αρμπιτράζ. Αυτός είναι και ο λόγος που στις εκθέσεις της Βασιλείας III, ο

συντελεστής μόχλευσης αναφέρεται ως ‘backstop measure’, με άλλα λόγια μέτρο που θα εμποδίσει μια κατάσταση να ξεφύγει και θα χρησιμοποιηθεί για τον περιορισμό παρόμοιων μη επιθυμητών καταστάσεων. (FinancialTimes, 2011)

Οι τιτλοποιήσεις είναι ένα πολύ βασικό εργαλείο για τις τράπεζες, μέσω του οποίου έχουν την δυνατότητα να μειώσουν την έκθεση των κινδύνων που πηγάζουν από το διαμεσολαβητικό τους ρόλο και κατά κύριο λόγο του πιστωτικού & επιτοκιακού κινδύνου. Η υπερβολική, όμως, τιτλοποίηση που έλαβε χώρα τα τελευταία χρόνια είχε σκοπό την αποφυγή των κεφαλαιακών απαιτήσεων και αποτέλεσμα αυτής ήταν η αύξηση της μόχλευσης, έτσι ώστε με τα υπάρχοντα επίπεδα ιδίων κεφαλαίων οι τράπεζες να αυξήσουν το ενεργητικό τους και ειδικότερα να αυξήσουν τη δανειακή τους δραστηριότητα. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να παρουσιαστεί ένα κομμάτι από την ετήσια έκθεση 2007 της AIG (American Insurance Group), ώστε να κατανοηθεί το μέγεθος της τακτικής αυτής. Η AIG δηλώνει ότι σχεδόν 379 δις \$ από συνολική έκθεση 527δις \$ στο χαρτοφυλάκιο των CDS που διατηρούσε στις 31/12/2007, σχετίζονταν με παράγωγα για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κυρίως στην Ευρώπη, που αποσκοπούσαν στην παροχή ανακούφισης από κεφαλαιακές απαιτήσεις, και όχι στην ασφάλιση των κινδύνων.

Το ρυθμιστικό αρμπιτράζ ξεκίνησε να χρησιμοποιείται όταν ολοκληρώθηκε η δημιουργία της αγοράς πίστωσης. Αυτό έγινε με την εμφάνιση των ασφάλιστρων πιστωτικού κινδύνου, τα οποία ονομάζονται και credit default swaps(CDS), μια νέα έννοια που υιοθετήθηκε γρήγορα από τη χρηματοοικονομική κοινότητα. Πριν από αυτό το γεγονός, η αγορά πιστώσεων λογιζόταν ως ‘ατελής’, αφού δεν ήταν δυνατόν να διαθέσεις προς πώληση την πίστωση και να ασφαλιστείς συγχρόνως σε περίπτωση μη πληρωμής ή σε περίπτωση πτώχευσης. Μία αγορά λογίζεται ως πλήρης, όταν οποιαδήποτε μελλοντική χρηματική ροή είναι εφικτό να υλοποιηθεί σήμερα με συναλλαγές και θέσεις σε διαπραγματεύσιμες αξίες (Σπαρτιώτης και Στουρνάρας, 2010).

Η εμφάνιση των CDS μπόδεψε τις παραδοσιακές διαχωριστικές γραμμές που μέχρι τότε υπήρχαν μεταξύ των ιδρυμάτων του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα, για τον λόγο ότι ασφαλιστικές εταιρείες θα μπορούσαν πλέον να εκτεθούν σε πιστωτικό κίνδυνο εταιρειών ασφαλίζοντας δάνεια που έχουν εκδοθεί από τράπεζες. Σε συνδυασμό με τους σταθμισμένους συντελεστές κινδύνου για τον ορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων που διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο, οδήγησε σε μαζική χρήση τεχνικών ρυθμιστικού αρμπιτράζ.(IMF, 2009)

4.Συντελεστές ρευστότητας (Liquidity Ratios)

Οι διαφορές μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του παθητικού είναι γνωστό ότι δημιουργούν προβλήματα ρευστότητας. Όπως στην περίπτωση που οι υποχρεώσεις στο παθητικό υπερβαίνουν τα στοιχεία του ενεργητικού, η τράπεζα οφείλει να επενδύσει τη περίσσια αυτή ρευστότητα, έτσι και στην αντίθετη περίπτωση, όταν το ενεργητικό είναι μεγαλύτερο από το παθητικό (ενεργητικό > παθητικό), θα πρέπει η τράπεζα να καλύψει το κενό χρηματοδότησης με άντληση ρευστότητας.

Κάνουν την εμφάνισή τους, λοιπόν, διεθνώς δύο νέοι δείκτες για τη ρευστότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κινούμενοι σε δύο άξονες, στηριζόμενοι στα σημαντικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν στην διάρκεια που λαμβάνει χώρα η οικονομική κρίση. Ο πρώτος δείκτης ο οποίος θεωρείται βραχυχρόνιος και στόχο έχει την διατήρηση επαρκών περιουσιακών στοιχείων άμεσα ρευστοποιήσιμων για την αντιμετώπιση ενός αντίστοιχου προβλήματος με αυτό της κρίσης, παγώματος στην αγορά χρήματος, ενώ ο δεύτερος ο οποίος θεωρείται μακροχρόνιος στόχο έχει τη χρησιμοποίηση εκ μέρους των τραπεζών πιο σταθερών και μακροχρόνιων πηγών χρηματοδότησης. (Eichengreen, 2008)

α) Δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR- Liquidity coverage ratio): Ο συγκεκριμένος συντελεστής ορίζεται ως εξής: $LCR = (\text{άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού}) / (\text{σύνολο καθαρών ταμειακών εκροών 30 ημερών}) \geq 100\%$. Έρευνες που έλαβαν χώρα από την BIS το 2011 εξήγαγαν το αποτέλεσμα ότι ποσοστό μόλις 46% από 166 τράπεζες που εξετάστηκαν, ήταν στα όρια του παραπάνω δείκτη, δηλαδή υπερβαίνουν το 100%.

β) Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR-Net Stable Funding Ratio): Ο ορισμός του συγκεκριμένου συντελεστή ορίζεται ως: $NSFR = (\text{διαθέσιμη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}) / (\text{απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}) \geq 100\%$

Με την εισαγωγή του παραπάνω δείκτη, η Επιτροπή της Βασιλείας στόχο έχει την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών ληκτότητας ανάμεσα στα στοιχεία ενεργητικού και στα στοιχεία του παθητικού, γεγονός το οποίο οδήγησε μεγάλες τράπεζες όπως τη Royal Bank of Scotland (RBS) και τη Northern Rock σε χρεωκοπία.

2.2 Κριτική στις νέες διατάξεις της Βασιλείας ΙΙΙ

Μετά από μια περίοδο μη αυστηρού κανονιστικού πλαισίου, ο χρηματοοικονομικός κλάδος μπαίνει σε μία περίοδο αυστηρής ρύθμισης (overregulation), γεγονός το οποίο πηγάζει από το μέγεθος της κρίσης και της ταχύτητας που επηρέασε την πραγματική οικονομία. Λόγω του ότι, πίσω από όλα τα νούμερα της κρίσης, υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι έμειναν άνεργοι και οικογένειες που άλλαξαν το βιοτικό επίπεδο που είχαν επί σειρά ετών. Η κριτική λαμβάνει χώρα στα μέτρα που αναφέρθηκαν με σαφήνεια στις δύο εκθέσεις της Επιτροπής αλλά και σε εκείνα τα οποία ακόμη αποτελούν αντικείμενο δημόσιας συζήτησης και δεν έχουν συζητηθεί, μέχρι πρότινος, συγκεκριμένες προτάσεις. Στην πραγματικότητα, εστιάζει κατά κύριο λόγο σε δέκα τομείς και παρουσιάζεται αναλυτικά παρακάτω κάθε έναν από αυτούς (Βασιλείου, 2008):

1. Προσέγγιση σταθμισμένου κινδύνου
2. Δείκτες Ρευστότητας
3. Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα
4. Πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας
5. Ενίσχυση απαιτήσεων ως προς την κάλυψη κινδύνου αντισυμβαλλόμενου
6. Σκιώδες τραπεζικό σύστημα & υπερβολική ρύθμιση
7. Μακροχρόνια περίοδο προσαρμογής
8. Πυλώνα ΙΙ
9. Πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων
10. Μη δεσμευτικό χαρακτήρα των διατάξεων

1. Προσέγγιση σταθμισμένου κινδύνου

Σημαντικό τμήμα της κριτικής βρίσκεται στην ‘καρδιά’ της Επιτροπής της Βασιλείας, δηλαδή στον τρόπο που αυτή καθορίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Σύμφωνα με τον Hellwig (2010) ο οποίος ασκεί κριτική στη χρήση της μεθόδου σταθμισμένου κινδύνου (riskweighted approach, RWA), προτείνει κεφαλαιακά αποθέματα σε ποσοστό 20-30% επί των μη σταθμισμένων στον κίνδυνο στοιχείων του ενεργητικού, ποσοστά τα οποία βρίσκουν σύμφωνο και τον Martin Wolf (2010). Ο Hellwig υποστηρίζει ότι ο σκοπός του κεφαλαίου είναι να απορροφά ζημιές από άγνωστους κινδύνους, που δεν είναι εφικτό να εντοπιστούν, αφού για τους γνωστούς που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν με τα μοντέλα εκτίμησης, μεριμνούν οι τράπεζες.

Σε ότι έχει να κάνει με το κόστος που μια τέτοια πρόταση εμπεριέχει για τον κλάδο, χαρακτηρίζει ο ίδιος το μέσο όρο 25% της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) του κλάδου εξαιρετικά μεγάλο και δηλώνει πως σύμφωνα με τη θεωρία των Modigliani – Miller το κόστος που υποστηρίζουν οι τράπεζες ότι θα επιφέρουν οι νέες προτάσεις δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Η αύξηση του κεφαλαιακών αποθεμάτων σε τέτοια επίπεδα θα επιφέρει μείωση του κόστους δανεισμού για τις τράπεζες, εξαιτίας της αυξημένης φερεγγυότητας που αυτές θα έχουν και της μείωσης του κινδύνου κατάρρευσης, και η μείωση αυτή θα εξισορροπήσει το κόστος από την μείωση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων (ROE). (Αλεξάκης, 1999)

Για να μπορέσει να ισχύσει το παραπάνω πρέπει να γίνει κατάργηση των φορολογικών κινήτρων στις τράπεζες, με άλλα λόγια να λάβει χώρα η αφαίρεση των τόκων που πηγάζουν από το δανεισμό τους ως πηγή χρηματοδότησης πριν τη φορολόγηση των κερδών τους.

Αν ακόμη συμπεριληφθεί στην εικόνα και το κοινωνικό όφελος που θα προέλθει από τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αποφυγή τέτοιων κρίσεων, τότε τα οφέλη είναι πολύ περισσότερα από τα κόστη. Ακόμη, ο Hellwig (2010) υποστηρίζει, ότι αν αποτέλεσμα της μείωσης των κερδών των τραπεζών από την εφαρμογή μεγαλύτερων κεφαλαιακών συντελεστών είναι η εισαγωγή ικανών νέων από τη χρηματοοικονομική μηχανική στην παραδοσιακή μηχανική, τότε θα υπάρξει ένας ποιοτικότερος και πιο ασφαλής κόσμος. (Αγγελόπουλος, 2008)

2. Δείκτες Ρευστότητας

Όσον αφορά τους δείκτες ρευστότητας, υπάρχει η άποψη ότι αυτοί είναι δεν είναι αναγκαίοι και σε συνδυασμό με το κόστος που θα επιφέρουν, το όφελος δεν είναι μεγάλο.

Από την στιγμή που μια τράπεζα λογίζεται ως φερέγγυα και τα κεφαλαιακά της αποθέματα θεωρούνται επαρκή, τότε η διαχείριση ζητημάτων ρευστότητας και χρηματοδότησης που είναι πιθανόν να προκύψουν θα πρέπει να είναι στη διακριτική ευχέρεια της τράπεζας.

Ο μετασχηματισμός λήξεων είναι κύριος ρόλος της τραπεζικής και τα τραπεζικά ιδρύματα δεν θα πρέπει να θεωρούνται τόσο αφελείς από τις ρυθμιστικές αρχές σε επίπεδο που να μην γνωρίζουν πώς να ενεργήσουν.

Επιπρόσθετα, οι Blundell & Atkinson (2010) υποστηρίζουν ότι στον δείκτη LCR εντοπίζεται μια εσωτερική παρότρυνση για τοποθέτηση των τραπεζών σε κυβερνητικά ομόλογα τα οποία θεωρούνται άμεσα ρευστοποιήσιμα και διερωτούνται αν είναι η σωστή περίοδος για κάτι τέτοιο, με ορατό πλέον τον κίνδυνο πτώχευσης πολλών κρατών.

Είναι γνωστό ότι σε περίπτωση που εντοπίζονται προβλήματα, τον ρόλο του δανειστή παίρνει η Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας, η οποία θα είναι πάντα πρόθυμη να δανείσει φερέγγυες τράπεζες έναντι ενεχύρου.

Η θέση αυτή της Κεντρικής Τράπεζας πρέπει να είναι συγκεκριμένη και γνωστή, ενώ το επιτόκιο δανεισμού πρέπει να είναι μεγαλύτερο της αγοράς, έτσι ώστε να μη χρησιμοποιείται η δίοδος χρηματοδότησης για τις κανονικές λειτουργίες της τράπεζας, αλλά ούτε και εξαιρετικά υψηλό, ώστε να παράγει επιπλέον προβλήματα αποπληρωμής (Σπαρτιώτης και Στουρνάρας, 2010).

Η ενεργοποίηση του μηχανισμού που προαναφέρθηκε των Κεντρικών Τραπεζών υπήρξε άμεση στα περισσότερα κράτη κατά τη διάρκεια της κρίσης. Παρατηρήθηκε όμως το φαινόμενο του 'στίγματος' (stigma effect) των ιδρυμάτων που έκαναν χρήση της έκτακτης αυτής χρηματοδότησης και για το λόγο αυτό πολλά ιδρύματα παρουσιάζονται ως απρόθυμα να καταφύγουν στη συγκεκριμένη βοήθεια, μιας και με αυτόν τον τρόπο θα παρουσιαστούν ως αφερέγγυες.

3. Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα

Κριτική επίσης γίνεται για το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα, η χρήση του οποίου θα καθορίζεται από τις εθνικές εποπτικές αρχές σε περίπτωση που ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης είναι πολύ υψηλός, και υπάρχει περίπτωση να δημιουργήσει συστημικό κίνδυνο.

Αν και η εισαγωγή του συγκεκριμένου μέτρου έχει γίνει αποδεκτή από το σύνολο των αναλυτών και μελετητών, η μη ύπαρξη ορισμένων κριτηρίων για την εφαρμογή του θεωρείται ότι δεν το

καθιστά ενεργό. Πρέπει να υπάρχει γενναιότητα εκ μέρους των εθνικών αρχών να ‘σταματήσουν την κατάσταση όταν αυτή έχει ξεκινήσει’, αλλά πέραν αυτού δημιουργούνται θέματα διεθνούς ανταγωνισμού ανάμεσα στις τράπεζες που υπόκεινται σε διαφορετικές εποπτικές αρχές, ζητήματα κατάχρησης του συγκυριακού χαρακτήρα του μέτρου με σκοπό να αποκτήσουν πλεονέκτημα υπέρ των εγχώριων τραπεζών σε ανοδικές περιόδους. (Γκόρτσας και Αλεξάκης, 2006)

4. Πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας

Στις διατάξεις της Βασιλείας παρουσιάζεται ο σχηματισμός αναμενόμενων μελλοντικών ζημιών (forward-looking provisions), γεγονός που όμως δεν το επιτρέπει το ισχύον λογιστικό πλαίσιο και απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία για την επίλυση του θέματος.

Οι παροντικές προβλέψεις των τραπεζών διέπονται από λογιστικούς κανόνες οι οποίοι εξετάζουν το μέγεθος των χαρτοφυλακίων χορηγήσεων καθώς και το ιστορικό των επισφαλών δανείων αλλά και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Παρά το γεγονός αυτό, ο σχηματισμός προβλέψεων υπάρχει περίπτωση να καθορίζεται εκτός από το σύνολο των επισφαλών δανείων, από τα συμπληρωματικά βάσει των αναμενόμενων μελλοντικών ζημιών τη στιγμή που χορηγείται ένα δάνειο (Χαρδούβελης, 2011).

Για παράδειγμα, η κεντρική τράπεζα της Ισπανίας υποχρεώνει τα ιδρύματα στη χώρα να προβαίνουν σε σχηματισμό δυναμικών προβλέψεων (dynamic provisioning) από το 2000, με άλλα λόγια να τηρήσουν τις προβλέψεις σε περιόδους σημαντικής πιστωτικής επέκτασης με συγκεκριμένο τύπο, με στόχο η απορρόφηση των ζημιών που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της ύφεσης να αντιμετωπιστεί με πιο εύκολο τρόπο.

Έχει γίνει παραδεκτό από το σύνολο της ακαδημαϊκής κοινότητας ότι οι δυναμικές προβλέψεις της Ισπανίας ήταν το μόνο μέσο μακροπροληπτικής εποπτείας σε Ευρώπη και Αμερική σε ισχύ όταν έκανε την εμφάνισή της η κρίση και μείωσε τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στη αγορά στεγαστικής πίστης της χώρας.

Άλλα μέτρα αντικυκλικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται από εποπτικές αρχές ανά τον κόσμο είναι (Γκόρτσος, 2011):

- Η επιβολή ανώτατων ορίων στο λόγο δανείου/αξίας ενεχύρου (LTV-loan to value) στα στεγαστικά δάνεια σε Χονγκ Κονγκ, Μαλαισία και Σιγκαπούρη

- Η επιβολή ανώτατων ορίων στο λόγο εξυπηρέτησης δανείου/εισοδήματος (δείκτης δανειακής επιβάρυνσης) στα καταναλωτικά δάνεια σε Χονγκ Κονγκ και Ν.Κορέα
- Η επιβολή ανώτατων ορίων στο λόγο δανείων/καταθέσεις στις τράπεζες της Αργεντινής, Χονγκ Κονγκ, Ν.Κορέα και Ν.Ζηλανδία

5. Ενίσχυση απαιτήσεων ως προς την κάλυψη κινδύνου αντισυμβαλλομένου

Ενώ και πάλι η πρόθεση της Επιτροπής υιοθετείται από τους περισσότερους αναλυτές και θεωρείται ότι κινείται προς την σωστή κατεύθυνση, αυτή της περισσότερης διαφάνειας, υπάρχουν ενδείξεις ότι η εξω-χρηματιστηριακή αγορά θα συνεχίζει να είναι μεγάλη στο μέλλον.

Ο βασικός λόγος είναι ότι οι εξειδικευμένες ανάγκες των εταιρειών εκτός χρηματοπιστωτικού κλάδου αλλά και των ίδιων των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι τέτοιες που τα παράγωγα που χρησιμοποιούν και οι συμφωνίες ανταλλαγής (swaps) δεν είναι ευνοϊκά/συμβατά για συναλλαγές μέσω exchanges όπου οι συναλλαγές είναι τυποποιημένες για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή.

Ένας άλλος λόγος είναι το γνωστό proprietary trading, με άλλα λόγια η συμμετοχή των επενδυτικών τραπεζών στις δευτερογενείς αγορές όπου διαπραγματεύονται αξίες για ίδιο λογαριασμό και όχι των πελατών τους (Σπαρτιώτης και Στουρνάρας,2010). Μία τέτοια δραστηριότητα δε μπορεί να αποκαλύπτεται από τους μεγάλους επενδυτικούς οργανισμούς, κάτι που υποστηρίζει και ο Caruana (2009) με την δήλωσή του ότι οι πληροφορίες για τις θέσεις σε proprietary trading δεν θα έπρεπε να δημοσιεύονται, αλλά θα έπρεπε τουλάχιστον να είναι γνωστές στις εποπτικές αρχές.

6. Σκιώδες τραπεζικό σύστημα & υπερβολική ρύθμιση

Λόγος γίνεται για την πιθανότητα οι νέες διατάξεις της Βασιλείας να οδηγήσουν σε καινούριες καινοτόμες από την επιστήμη της χρηματοοικονομικής μηχανικής που ως στόχο θα έχουν την αποφυγή των νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων που θα προκύψουν, σε ακόμα πιο πολυδιάστατα

προϊόντα από τα αυτά που υπήρχαν που θα εκθέσουν τους οργανισμούς σε κινδύνους που δεν έχουν παρατηρηθεί μέχρι σήμερα.

Η ανάγκη για περιορισμό του κόστους υπάρχει περίπτωση να οδηγήσει σε μετατόπιση των δραστηριοτήτων σε τμήματα του χρηματοπιστωτικού συστήματος που δεν υπόκεινται σε ρυθμιστικό πλαίσιο, το αποκαλούμενο και σκιώδες τραπεζικό σύστημα (shadow banking), το οποίο πήρε μεγάλο έδαφος τη τελευταία δεκαετία. (Economist, 14th May 2011)

Είναι γνωστό ότι η ιστορία διδάσκει ότι οι ‘παρανομούντες βρίσκονται πάντα ένα βήμα πιο μπροστά από τους αστυνόμους’ έτσι και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συνέχεια θα έχουν την τάση να εξοικονομούν κεφάλαιο, με σκοπό να αποκομίζουν περισσότερα κέρδη.

Η αντίθετη άποψη είναι ότι ένα περιβάλλον υπερβολικής ρύθμισης (overregulation) δεν προωθεί την καινοτομία και τη διάθεση για ρίσκο που αναλαμβάνουν όλοι οι οργανισμοί. Μεγάλη μερίδα των αναλυτών αναφέρουν ως παράδειγμα την Ιαπωνία, στην οποία η τραπεζική κρίση συνεχίζει να λαμβάνει χώρα κυρίως με ευθύνη των ίδιων των τραπεζών που αντί να δανείζουν τα ιδιωτικά και νομικά πρόσωπα της χώρας, τα περιουσιακά τους στοιχεία αποτελούνται κυρίως από κυβερνητικά ομόλογα. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας είναι ένας κλάδος που δεν μπορεί να ευημερήσει χωρίς αυτό που ανέφερε ο Keynes ως ‘animal spirits’ (Economist, Special Report 14th May), δηλαδή αυτή την έμφυτη αισιοδοξία των επιχειρήσεων που οδηγεί στην οικονομική ευημερία.

7. Μακροχρόνια περίοδο προσαρμογής

Το χρονοδιάγραμμα πλήρους εφαρμογής του νέου ρυθμιστικού πλαισίου της Βασιλείας III φτάνει ως σήμερα δηλαδή το έτος 2019. Η μεγάλη αυτή περίοδος σταδιακής ενσωμάτωσης, αλλά και παρακολούθησης της πορείας των αλλαγών από την Επιτροπή έχει δύο επιπτώσεις σύμφωνα με τον Γκόρτσο (2010), μια θετική και μία αρνητική.

Το γεγονός ότι δεν εφαρμόστηκαν αμέσως οι αλλαγές είναι θετικό γιατί η πλήρης και άμεση υλοποίηση θα επέφερε σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία των τραπεζών, λόγω του κόστους εφαρμογής που θα είχε. Αντίθετα, το γεγονός ότι ορισμένες διατάξεις της Βασιλείας III τροποποιήθηκαν δημιουργεί ένα περιβάλλον ασάφειας, το οποίο οδήγησε σε καθυστερήσεις στην υλοποίηση και υιοθέτηση ορισμένων κανόνων.

8. Πυλώνας II

Είναι γνωστό ότι ο Πυλώνας II που σχετίζεται με τους μηχανισμούς εποπτείας και ελέγχου των ιδρυμάτων από τις εποπτικές αρχές δεν πέτυχε τον σκοπό του. Τα stress tests, με τα οποία δοκιμάστηκαν οι αντοχές των τραπεζών σε ακραία σενάρια, αντιμετωπίστηκαν στην πλειονότητά τους με ειρωνεία, αφού παρουσιάστηκαν προβλήματα για τράπεζες που υποτίθεται ότι είχαν περάσει με επιτυχία ακόμα και τα πιο ακραία σενάρια.

Αλλα σημαντικά παραδείγματα της αποτυχίας του Πυλώνα II είναι οι περιπτώσεις της Northern Rock & Lehman Brothers. Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, οι εποπτικές αρχές της Αγγλίας επέτρεψαν στην τράπεζα να χρησιμοποιεί εσωτερικά συστήματα μέτρησης κινδύνου (IRB approach), όντας γνώστες από την αρχή ότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε εμφάνιση υψηλότερων κεφαλαιακών αποθεμάτων.

Σε ότι έχει να κάνει με την δεύτερη περίπτωση, η υπερβολική χρήση πράξεων στην αγορά γερο, με την κωδική ονομασία γερο 105 που στόχο είχε στην απόκρυψη του βαθμού μόχλευσης και στη βελτίωση των τριμηνιαίων αποτελεσμάτων της, δεν κατάφεραν να μείνουν κρυφά από τους ελεγκτές. Το γεγονός ότι οι αναφερόμενες πράξεις ποτέ δεν αναφέρθηκαν ως μη αποδεκτή πρακτική, δηλώνει ότι οι ελεγκτές δεν καταλάβαιναν τι ήταν αυτό που παρακολουθούσαν . (Sorkin, 2010)

9. Πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων

Η πρόσφατη κρίση έφερε στην επιφάνεια την αδυναμία των κρατών να διαχειριστούν αποτελεσματικά τράπεζες που αντιμετώπιζαν προβλήματα, ειδικότερα όταν αυτές είχαν διασυνοριακή παρουσία και η Βασιλεία III δεν παρουσίασε ένα οργανωμένο σχέδιο δράσης στο ζήτημα αυτό, έτσι ώστε να επιτευχθεί κάποια ουσιαστική πρόοδος σε διεθνές επίπεδο.

Όταν μια τράπεζα είναι μικρή στο μέγεθός της και δεν έχει παρουσία σε άλλη χώρα, η διαχείρισή της καθίσταται πιο εύκολη, όπως άλλωστε αποδείχτηκε και στη χώρα μας, στην περίπτωση της Proton Bank, όπου υπήρξε εξυγίανση μέσα σε ένα σαββατοκύριακο με το διαχωρισμό της σε 'καλή' και 'κακή' τράπεζα. (Θωμαδάκης και Λοΐζος, 2011)

Το φαινόμενο της διασυνοριακής παρουσίας είναι πιο έντονο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου λόγω της κοινής αγοράς και της ελεύθερης μετακίνησης του κεφαλαίου, αίρονται όλοι οι περιορισμοί που ισχύουν στο διεθνές εμπόριο για την εγκατάσταση και λειτουργία τραπεζών σε ξένη χώρα.

Σημαντικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση είναι η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εναρμόνιση των εθνικών δικαίων, έτσι ώστε να μην έρχονται σε σύγκρουση.

Οι λύσεις σε παρόμοια θέματα δεν είναι εύκολες και είναι πολιτικά ευαίσθητες, γιατί προϋποθέτουν χρήση δημόσιων πόρων. (Ορφανίδης, 2011)

Η συζήτηση που γίνεται στους κόλπους της Ε.Ε, κυρίως με την πίεση της Γερμανίας, για τη φορολόγηση των πιστωτικών ιδρυμάτων στις χρηματοοικονομικές τους συναλλαγές (Tobin Tax) έτσι ώστε να μην χρειαστούν ποτέ ξανά διάσωση από τα λεφτά των φορολογούμενων πολιτών βρίσκει αντίθετη την Αγγλία, γιατί επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό οι εργασίες του χρηματοπιστωτικού της κέντρου στο City του Λονδίνου.

10. Μη δεσμευτικός χαρακτήρας των διατάξεων

Ο Γκόρτσος (2010) αναφέρει ότι οι διατάξεις της Βασιλείας έχουν τη μορφή προτύπων (standards) και θεωρούνται διεθνές ήπιο δίκαιο. Τονίζει ότι δεν χαρακτηρίζονται από νομική δεσμευτικότητα και νομικό εξαναγκασμό και είναι στην κρίση του εθνικού νομοθέτη η ενσωμάτωση των διατάξεών της στο εθνικό ή ενωσιακό δίκαιο. Ως κυριότερο παράδειγμα αναφέρει τις Η.Π.Α που αρνήθηκαν να υιοθετήσουν διατάξεις της Βασιλείας II, παρά το γεγονός ότι πρωτοστάτησαν στην Επιτροπή της Βασιλείας για συγκεκριμένες πολιτικές.

Οι αλλαγές που έλαβαν χώρα σε Αμερική και Ευρώπη είναι σημαντικές, ψηφίζονται νέοι νόμοι και δημιουργούνται νέα σώματα ρυθμιστικών αρχών.

Στην Αμερική ο νόμος Dodd-Frank εμπεριέχει πολλές από τις διατάξεις της Βασιλείας III όπως δηλώνει η Moody's Analytics (2011) και προχωρεί ακόμα παραπέρα με την εν μέρει αναβίωση του νόμου Glass-Steagall και το διαχωρισμό δραστηριοτήτων εμπορικών και επενδυτικών τραπεζών, καθώς και την ενσωμάτωση πολλών οργανισμών του γνωστού ως σκιώδους τραπεζικού συστήματος στο ρυθμιστικό πλαίσιο.

Στην Ε.Ε ισχύει ήδη το νέο εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που αποτελείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ESRB), που αφορά τη μακροπροληπτική εποπτεία και ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (ESFS) με αντικείμενο την μικροπροληπτική εποπτεία που στηρίζεται σε ένα δίκτυο εθνικών εποπτικών αρχών οι οποίες συνεργάζονται με τρεις αρχές της Ε.Ε, οι οποίες είναι (Γκόρτσος, 2011) :

1. European Banking Authority (EBA), την εποπτεία των τραπεζών

2. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA), την εποπτεία των ασφαλιστικών οργανισμών και των συνταξιοδοτικών ταμείων

3. European Securities and Markets Authority (ESMA), την εποπτεία χρηματιστηριακών και επενδυτικών εταιρειών

Η ενσωμάτωση των διατάξεων της Βασιλείας III στην Ε.Ε έλαβε χώρα μέσω της οδηγίας CRD IV (Capital Requirements Directive)

3.1 Επιπτώσεις στο ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Παρά το γεγονός πως τα προβλήματα των ελληνικών τραπεζών στην παρούσα φάση είναι πολύ μεγαλύτερα από την υιοθέτηση των κανόνων της αναθεωρημένης εποπτείας και τη συμμόρφωση με τις επιταγές της Βασιλείας III, οι αλλαγές που επέφερε το νέο κανονιστικό πλαίσιο επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και συνεπώς και τον τομέα της πραγματικής οικονομίας.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ξεπέρασε σχετικά ανώδυνα τις πρώτες δυσκολίες της κρίσης, δηλαδή την κρίση φερεγγυότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων παγκοσμίως που εξελίχθηκε σε κρίση ρευστότητας, αλλά δεν μπόρεσε να ξεπεράσει επόμενες δυσκολίες, του μετασχηματισμού της κρίσης σε δημοσιονομικό πρόβλημα. (Ορφανίδης, 2011)

Μη έχοντας πλέον πρόσβαση στις διεθνείς αγορές με μοναδική πηγή χρηματοδότησης την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οι ελληνικές τράπεζες ήρθαν αντιμέτωπες με την επιπλέον απομείωση του ενεργητικού τους, εξαιτίας της συμμετοχής στο PSI (Private Sector Involvement), στο οικειοθελές με άλλα λόγια ‘κούρεμα’ κατά 50% των ελληνικών ομολόγων που διακρατούν στα χαρτοφυλάκιο τους, απόρροια των αποφάσεων του Eurogroup στις 26-27 Οκτωβρίου 2011.

Ο κίνδυνος είναι προφανής, το διακύβευμα μεγάλο και αφορά την ίδια την ύπαρξή τους, αφού η ένταξη στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και η επακόλουθη κρατικοποίησή τους αποτελεί πλέον σενάριο με πολλές πιθανότητες.

Έρευνες που έλαβαν χώρα από την ομάδα μακροοικονομικής αξιολόγησης (MAG, Macroeconomic Assessment Group) της Επιτροπής της Βασιλείας συμπεράναν ότι μία αύξηση της τάξης του 1% στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών έχει επίδραση στο ΑΕΠ κατά -0,04% σε διεθνές επίπεδο (BIS, 2011).

Ακόμη, έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους ερευνητές Slovik & Courneade (2011), οι οποίοι είναι οικονομολόγοι του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αύξηση των δανειακών περιθωρίων (lending spreads) που θα προκύψει από την αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Βασιλείας III θα προκαλέσει

μείωση στο ΑΕΠ που θα έχει εύρος από 0,05% έως 0,15%. Ειδικότερα, οι ίδιοι υπολογίζουν την αύξηση των δανειακών περιθωρίων σε συνάρτηση με τη σταδιακή προσαρμογή των νέων συντελεστών και την καθορίζουν στις 50 μονάδες βάσης για το 2019, περίοδος που θα έχει ολοκληρωθεί η περίοδος προσαρμογής και οι αναθεωρημένοι δείκτες θα αποκτήσουν πλήρη ισχύ. (IMF, 2009)

Η ευρέως γνωστή συμβουλευτική εταιρεία McKinsey εκτιμά ότι το ποσό που θα πρέπει να αντληθεί σε κοινές μετοχές λόγω της Βασιλείας III από τις τράπεζες κυμαίνεται σε 1,1 τρις € για τις ευρωπαϊκές και σε 870 δις \$ για τις αμερικανικές τράπεζες (Economist, Special Report, 14th May 2018).

Γίνεται κατανοητό, ότι το μεγαλύτερο κόστος για τις τράπεζες δεν θα προέλθει μόνο από την άντληση κεφαλαίων για τη συμμόρφωση με τους νέους Δ.Κ.Ε, αλλά και από τους δείκτες ρευστότητας.

Ο βραχυχρόνιος δείκτης ρευστότητας (LCR) θα καταστήσει τις τράπεζες υπόχρεες να διατηρούν εύκολα ρευστοποιήσιμα στοιχεία στα περιουσιακά τους στοιχεία που κατά κανόνα αποφέρουν ελάχιστα κέρδη σε σύγκριση με άλλα στοιχεία που θεωρούνται μη ρευστοποιήσιμα (illiquid assets).

Ο μακροχρόνιος δείκτης ρευστότητας (NSFR) θα τις αναγκάσει να βρουν πιο μακροχρόνιες πηγές χρηματοδότησης με συγκεκριμένο περιορισμό των υποχρεώσεων βραχυπρόθεσμης λήξεως, πράγμα που θα αυξήσει το κόστος δανεισμού των ιδρυμάτων.

Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα της καμπύλης απόδοσης επιτοκίων, όπου παρατηρείται αύξουσα κλίση εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις.

Σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζονται οι επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία από την εφαρμογή του νέου ρυθμιστικού πλαισίου για την ελληνική οικονομία που αναμένεται να είναι ανάλογες με αυτές της παγκόσμιας οικονομίας και θα πηγάει κατά κύριο λόγο από τον περιορισμό των δανείων και της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών. (Economist, 2010)

Κοινή επίπτωση θα είναι επίσης η μείωση της κερδοφορίας των τραπεζών με συντελεστές όπως η απόδοση προς ίδια κεφάλαια (ROE, return on equity) να εμφανίζουν μια σημαντική πτώση. Έχουν αρχίσει ήδη, μεγάλοι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να αναθεωρούν τις προβλέψεις τους με την HSBC να κάνει λόγο για ROE που θα κυμαίνεται από 12% - 15%, η

Barclays για 13% και η UBS με την Credit Suisse να εκτιμούν την απόδοση ιδίων κεφαλαίων τους στο 15% (Economist 2011, Special Report, 14th May).

Η πτώση του δείκτη ROE στον τραπεζικό κλάδο υπάρχει η εκτίμηση ότι θα τον φέρει σε μειονεκτική θέση σε σχέση με επιχειρήσεις άλλων κλάδων της οικονομίας από την οπτική του επενδυτικού ενδιαφέροντος, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την αναγκαία άντληση κεφαλαίων από τις χρηματαγορές.

Τέλος, η εισαγωγή κανόνων μακροπροληπτικής εποπτείας και η ανάθεση του έργου αυτού στην εθνικές εποπτικές αρχές, οι οποίες έχουν ήδη την ευθύνη της άσκησης της μικροπροληπτικής εποπτείας, ενισχύει το ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία θα αναγκαστεί να προχωρήσει σε αναβάθμιση λειτουργικών συστημάτων για την παρακολούθηση των πολύπλοκων καινούριων μεγεθών/δεικτών που ορίζει καθώς και σε προσλήψεις νέου ικανού ανθρώπινου δυναμικού. (SlovikandCourmede, 2011)

3.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατά τη διάρκεια της κρίσης

Οι ελληνικές τράπεζες την τελευταία δεκαετία ακολούθησαν στρατηγική συντηρητικής και αναπτυξιακής πορείας, καθιστώντας τον κλάδο σε ατμομηχανή της εγχώριας ανάπτυξης. Εστίασαν περισσότερο σε εργασίες της παραδοσιακής τραπεζικής που αφορούν στο διαμεσολαβητικό ρόλο τους, με άλλα λόγια στη μετατροπή των αποταμιευτικών πόρων σε χρηματοδότηση νοικοκυριών και επιχειρήσεων, και δεν προέβησαν σε επενδύσεις σε κερδοσκοπικούς τίτλους οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλό ρίσκο που όπως αποδείχτηκαν ήταν οι πρωταγωνιστές της κρίσης και διευρύνθηκαν στο εξωτερικό εδραιώνοντας τη παρουσία τους στη διεθνή τραπεζική σκηνή, κυρίως της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Χαρακτηριστικό είναι το ότι τα έσοδα από τόκους αποτελούν περί το 75% των εσόδων των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια. (Προβόπουλος και Κακόπουλος, 2001)

Η συνεχής τόνωση της παρουσίας των ελληνικών τραπεζικών ομίλων στο εξωτερικό καθίσταται πλήρως ορισμένη από το γεγονός ότι όλο και περισσότερο το αυξανόμενο ποσοστό της κερδοφορίας τους πηγάζει από τη δραστηριοποίησή τους στις χώρες αυτές και η στρατηγική

σημασία που αποδίδουν οι ελληνικές τράπεζες στην κατεύθυνση αυτή είναι οι παρατηρήσεις που εξάχθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, ότι πιθανή αποχώρηση από τις χώρες που δραστηριοποιούνται θα αποτελούσε σημαντικό στρατηγικό λάθος (Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, ΕΕΤ 2011).

Παρακάτω παρατίθεται μία ανάλυση σε συγκεκριμένους δείκτες του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (Χαρδούβελης, 2011):

1. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα διατήρησε χαμηλό βαθμό μόχλευσης σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Το σύνολο του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών προς τα ίδια κεφάλαια κυμαίνεται κάτω από τις 15 φορές (με εξαίρεση το έτος 2008), σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο ευρωπαϊκό όρο (27,3 το 2008)
2. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα διατήρησε σχετικά χαμηλό βαθμό εξάρτησης από τις κεφαλαιαγορές, στηρίζοντας με αυτό τον τρόπο την ανάπτυξη του ενεργητικού της και την επέκταση της δανειοδοτικής δραστηριότητας στην καταθετική της βάση, η οποία και απαρτίζει και το μεγαλύτερο ποσοστό του παθητικού των ελληνικών τραπεζών.
3. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, τέλος, διατήρησε ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια με σημαντικά υψηλότερα ποσοστά από τις περισσότερες ευρωπαϊκές τράπεζες, γεγονός που εξάχθηκε και στα stress tests του 2010, όπου η πλειονότητα των τραπεζών παρατηρήθηκε ότι τα πέρασε με σχετική άνεση.

3.3 Τα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση της κρίσης

Οι κεντρικές τράπεζες και οι κυβερνήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο αντέδρασαν σχετικά σε μικρό χρόνο και συντονισμένα, εφαρμόζοντας μειώσεις επιτοκίων, νέα μέτρα στήριξης της ρευστότητας και της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Συμβούλιο Κορυφής που έλαβε χώρα στα μέσα Οκτωβρίου του 2008 κατέληξε στην άμεση συμμετοχή του κράτους στο κεφάλαιο των τραπεζών και την κρατική εγγύηση του συνόλου του παθητικού τους, που εμπεριείχε εκτός από τις καταθέσεις, και τα νέα ομολογιακά δάνεια που θα συνάψουν τα επόμενα χρόνια. Η συγκεκριμένη προσπάθεια σκοπό είχε την αποκατάσταση της δυνατότητας των τραπεζών να χορηγήσουν νέα δάνεια, με σκοπό να περιορισθεί η επίπτωση της κρίσης στην οικονομία. (Σταικούρας, 2011)

Παρ' όλα αυτά η πρόσφατη ύφεση, εμφάνισε την αδυναμία της ΕΕ να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά προβληματικές τράπεζες, κυρίως τις τράπεζες οι οποίες έχουν διασυνοριακή παρουσία. Όταν ξεκίνησε να παρουσιάζεται η κρίση, αφού δεν υπήρχε ορισμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο για την διαχείριση των κρίσεων στον τραπεζικό τομέα, οι διάφορες εθνικές αρχές εφάρμοσαν μέτρα στο επίπεδο των οικονομικών οντοτήτων στην επικράτεια τους, και όχι στο επίπεδο του διασυνοριακού ομίλου. Αν και σε μερικές περιπτώσεις έγιναν κατά την πρόσφατη κρίση προσπάθειες συνεργασίας των εθνικών αρχών που εμπλέκονται σε αυτό, η έλλειψη προσυμφωνημένου πλαισίου συνεργασίας ήταν ιδιαίτερα εμφανής και δεν λειτούργησε θετικά. (Κοσμίδου και Ζοπουνίδης, 2003)

4.1 Επιπτώσεις Βασιλείας III στη λειτουργία των τραπεζών

Η αύξηση των ελάχιστων κεφαλαιακών αποθεμάτων οδηγεί υποχρεωτικά σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου. Είναι γεγονός ότι οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών είναι υψηλοί, ο νέος πιο στενός ορισμός, όμως, των βασικών ιδίων κεφαλαίων τις υποχρεώνει σε τέτοιες κινήσεις, κυρίως λόγω της εξάρτησης των τραπεζών σε κεφάλαια χαμηλότερης ποιότητας όπως hybrid Tier I, Tier II.

Σε περίπτωση που η άντληση των απαιτούμενων κεφαλαίων σε κοινές μετοχές δεν είναι εφικτή εξαιτίας και του δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος, οι τράπεζες θα πρέπει να προβούν σε περαιτέρω απομόχλευση και συρρίκνωση του ενεργητικού, αλλά και σε συγχωνεύσεις, οι οποίες όμως δεν είναι γνωστό το κατά πόσο θα ωφελήσουν ή αν θα τις βλάψουν.

Αν η πιθανή αυτή απομόχλευση των ελληνικών τραπεζών πραγματοποιηθεί από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπως προδιαθέτουν οι ανακοινώσεις για αποχώρηση ή πώλησης ποσοστού της EFG Eurobank και της Εθνικής Τράπεζας από Πολωνία και Τουρκία αντίστοιχα καθώς και της Τράπεζας Πειραιώς από την αγορά της Αιγύπτου, αυτό θα σημαίνει την συρρίκνωση του ρόλου του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στη διεθνή σκηνή και την εξασθένιση μια σημαντικής εθνικής επένδυσης. (Committee on the Global Financial System, 2010b)

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι ο δείκτης μόχλευσης (ο οποίος ορίζεται ως ίδια κεφάλαια / σύνολο ενεργητικού) θα συνεχίσει να διαγράφει μία αυξητική πορεία, αφού ο αριθμητής (ίδια κεφάλαια) θα αυξηθεί ενώ ο παρονομαστής (σύνολο ενεργητικού) θα μειωθεί πιθανώς. Ο παραπάνω δείκτης δεν αναμένεται να δημιουργήσει πρόβλημα και το λιγότερο ποσοστό που εισάγεται για την περίοδο παρακολούθησης (3%) θεωρείται ότι ικανοποιείται σχετικά με ευκολία από την πλειοψηφία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων. (Committee on the Global Financial System, 2008)

Οι δείκτες ρευστότητας θα οδηγήσουν σε υποχρεωτική προσπάθεια επαναφοράς καταθέσεων, οι οποίες θεωρούνται σταθερή και μακροχρόνια πηγή χρηματοδότησης, έστω και αν η παραμονή τους επιφέρει μεγαλύτερο κόστος.

Τα επιτόκια έχουν τοποθετηθεί εκ νέου σε υψηλά επίπεδα, επιβεβαιώνοντας την οριστική ανατιμολόγηση του ασφαλίστρου που ζητούν οι καταθέτες σε πιο υψηλό επίπεδο.

Οι αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εξω-χρηματοπιστηριακές αγορές με σκοπό να προσμετρηθεί ο κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου δεν αναμένεται να έχει ιδιαίτερες επιπτώσεις στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο, ο οποίος δεν παρουσίασε ποτέ σημαντική ενεργή δραστηριότητα σε παρόμοιου είδους συναλλαγές.

Η χρησιμοποίηση του κεφαλαιακού αποθέματος συντήρησης θα προκαλέσει επιπρόσθετη μείωση των bonus που λαμβάνουν τα στελέχη των τραπεζών, τα οποία θα επηρεαστούν κατά κύριο λόγο από την αύξηση του κόστους και τη μείωση των κερδών.

Το κεφάλαιο θα πρέπει στη συνέχεια να αποδίδει τα μέγιστα στον οργανισμό και αυτό θα έχει ως επίπτωση την αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου των τραπεζών.

Δραστηριότητες που καταναλώνουν μεγάλους πόρους κεφαλαίου και δεν έχουν την απόδοση που αναμένεται είναι πιθανόν να μειωθούν ή ακόμα και να σταματήσουν να υφίστανται. Οι δραστηριότητες που θα επηρεαστούν κυρίως, με βάση τα όσα λέει ο Economist (Special Report, 14th May 2011) είναι αυτές του επενδυτικού σκελετού των τραπεζών και ειδικότερα οι πράξεις συναλλάγματος, οι αγοραπωλησίες εμπορευμάτων (commodities) αλλά και οι αγορές αξιογράφων σταθερού εισοδήματος (fixed income).

Ακόμη, οι ανάγκες που θα προκύψουν για την ικανοποίηση των νέων κανόνων του ρυθμιστικού πλαισίου είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσουν σε νέα τραπεζικά προϊόντα και θα προωθήσουν την καινοτομία στις διευθύνσεις ανάπτυξης προϊόντων των τραπεζών. Με βάση τα όσα υποστηρίζει η εταιρεία McKinsey η οποία παραθέτει ορισμένα παραδείγματα στην ανάλυσή της (2010), όπως για παράδειγμα προϊόντα που συνδυάζουν καταθετικά και δανειακά χαρακτηριστικά μαζί, αναφέροντας ως παράδειγμα το στεγαστικό δάνειο για το οποίο ο οφειλέτης θα πληρώνει τόκο όχι για το άληκτο κεφάλαιο του δανείου, αλλά για τη διαφορά μεταξύ του οφειλόμενου ποσού και των καταθέσεων που ο ίδιος πελάτης διατηρεί στην τράπεζα, κάτι που θα μπορούσε να εφαρμοστεί κατ' επέκταση και στα επιχειρηματικά δάνεια. Με τον τρόπο αυτό η τράπεζα θα είναι ικανή να αυξήσει την καταθετική της βάση, έτσι ώστε να βελτιώσει τους δείκτες ρευστότητας.

Ένα άλλο παράδειγμα που μπορεί να εφαρμοστεί είναι η προσφορά λογαριασμού ταμειυτηρίου, που θεωρείται σταθερή πηγή χρηματοδότησης, από τον οποίο ο κάτοχος θα έχει τη δυνατότητα

να προβαίνει σε χρηματιστηριακές ή άλλου είδους επενδυτικές συναλλαγές, δυνατότητα που δεν προσφέρεται μέχρι τώρα από τις ελληνικές τράπεζες. (Jorion, 2001)

Για την ικανοποίηση των συντελεστών ρευστότητας, οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα να μειώσουν τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα του δανειακού τους χαρτοφυλακίου, με αύξηση του ποσοστού των ανακυκλούμενων δανείων (revolving) σύντομης λήξης σε σχέση με τα μακροπρόθεσμα επιχειρηματικά κατά κύριο λόγο δάνεια.

Τέλος, με σκοπό την ικανοποίηση και την παρακολούθηση των νέων δεικτών, κατά κύριο λόγο των δύο συντελεστών ρευστότητας, αναμένεται ότι οι τράπεζες θα χρειαστούν νέες και υψηλού κόστους επενδύσεις σε πληροφοριακά συστήματα ικανά να υπολογίζουν τα καινούρια μεγέθη, σε εποχή αναγκαίας μείωσης των εξόδων.

4.2 Η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα

Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος (ΔΕΠΣ) της Τράπεζας της Ελλάδος είναι υπεύθυνη για την άσκηση της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, η οποία ως στόχο της έχει τη διασφάλιση της σταθερότητας και της σωστής λειτουργίας του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος (Τράπεζα της Ελλάδος, 2008).

Η προληπτική εποπτεία των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων κατά κύριο λόγο στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και πιο ειδικά της ικανότητας τους να αντέχουν και να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους τόσο προς τους καταθέτες όσο και προς τους υπόλοιπους πιστωτές τους. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη ένας κύριος στόχος της Τράπεζας της Ελλάδος είναι η αποτροπή του συστημικού κινδύνου που υπάρχει πιθανότητα να δημιουργηθεί από την προβληματική λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, που μπορεί να οδηγήσει στον κλονισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνεπώς στον κλονισμό της Ελληνικής οικονομίας. (Einchegreen, 2008)

Στην πραγματικότητα, η Τράπεζα Ελλάδος εποπτεύει την ποιότητα των στοιχείων που εμπεριέχονται στο ενεργητικό των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, στη

κεφαλαιακή τους επάρκεια και παράλληλα στη δυνατότητά τους να καλύψουν και να ανταπεξέλθουν στον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο της αγοράς. Ακόμη, εξετάζει και εποπτεύει τη ρευστότητα τους αλλά και την αποδοτικότητά τους. Επίσης, άλλη μία ουσιώδης αρμοδιότητά της Τράπεζας της Ελλάδος όσον αφορά τον εποπτικό της ρόλο είναι η αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της οργανωτικής δομής και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2010)

4.3 Η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη

Όπως γίνεται και στην Ελλάδα, έτσι και στις χώρες της Ευρώπης, για τον έλεγχο και την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος είναι υπεύθυνες οι αντίστοιχες κεντρικές τράπεζες της κάθε ευρωπαϊκής χώρας. Έτσι και αυτές με την σειρά τους μπορούν να επιβάλουν την χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η οποία είναι απαραίτητο στοιχείο για μία υγιή παγκόσμια οικονομία. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι οι κεντρικές τράπεζες των ευρωπαϊκών χωρών ιδρύθηκαν για διάφορους λόγους και ένας από αυτούς, ίσως και ο πιο σημαντικός, είναι και η διατήρηση αυτής της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. (Γκόρτσος, 2011)

Για να διατηρηθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστούν με επιτυχία ενδεχόμενα πτώχευσης τραπεζών, που έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν η μία την άλλη και να προκαλέσουν την καταστροφή της παγκόσμιας οικονομίας. Επιπρόσθετα, πρέπει να αντιμετωπιστούν και ακραίες καταστάσεις όπως και πτωχεύσεις ασφαλιστικών οργανισμών αλλά και οργανισμών που δραστηριοποιούνται στις κεφαλαιαγορές, Επίσης, πρέπει να οριοθετείται η ανάληψη επενδύσεων υψηλού βαθμού κινδύνου από το τραπεζικό σύστημα και τέλος, πρέπει να επιβάλλεται και να συντονίζεται η σωστή λειτουργία των εθνικών συστημάτων πληρωμών και διακανονισμών (Γκόρτσος, 2006).

Στις περισσότερες χώρες που ανήκουν στην ευρωπαϊκή Ένωση, οι Κεντρικές Τράπεζες είναι άμεσα ή έμμεσα υπεύθυνες για την άσκηση προληπτικής εποπτείας. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικό ενδιαφέρον παρουσίασε το γεγονός αλλαγών των αρχών εποπτείας που πραγματοποιήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ειδικότερα, η ίδρυση μιας ενιαίας αρχής και η

ένωση όλων των μεμονωμένων εποπτικών αρχών που ήταν αρμόδιες τόσο για την κεφαλαιαγορά όσο και για τη χρηματαγορά σε μία, είναι πλέον θέμα συζήτησης σε πολλές χώρες αλλά και πρότυπο υιοθέτησης. (Ορφανίδης, 2011)

B. Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 5

5.1 Σκοπός της έρευνας

Ο σχεδιασμός της έρευνας αποτελεί σημαντικό στοιχείο του παρόντος τμήματος της μεταδιδακτορικής πρότασης αφού από αυτόν εξαρτάται η αξιοπιστία της έρευνας. Κατά το σχεδιασμό της έρευνας ακολουθήθηκαν τα εξής βήματα:

Καθορισμός στόχων έρευνας: Αποτελεί το σημαντικότερο βήμα δεδομένου ότι επηρεάζει το σύνολο των υπόλοιπων βημάτων οργάνωσης και διεξαγωγής μιας οποιασδήποτε έρευνας. Γενικός αντικειμενικός στόχος υπήρξε να ερευνηθεί η επίδραση της υιοθέτησης και εφαρμογής της Βασιλείας III στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Ερευνητικές Υποθέσεις

Μηδενική υπόθεση 1^η

Έχει υπάρξει ικανοποιητική υιοθέτηση και εφαρμογή της Βασιλείας III στα τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα.

Εναλλακτική υπόθεση 1^η

Δεν έχει υπάρξει ικανοποιητική υιοθέτηση και εφαρμογή της Βασιλείας III στα τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα.

Μηδενική Υπόθεση 2^η

Δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά της άποψης μεταξύ των ερωτηθέντων που ανήκουν στην ίδια ηλικιακή ομάδα, όσον αφορά την εφαρμογή της Βασιλείας III.

Εναλλακτική υπόθεση 2^η

Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά της άποψης μεταξύ των ερωτηθέντων που ανήκουν στην ίδια ηλικιακή ομάδα, όσον αφορά την εφαρμογή της Βασιλείας III.

Μηδενική Υπόθεση 3''

Δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά της άποψης μεταξύ των ερωτηθέντων που ανήκουν σε διαφορετικές επαγγελματικές ομάδες (τραπεζικοί και λοιποί κλάδοι), όσον αφορά την εφαρμογή της Βασιλείας ΙΙΙ.

Εναλλακτική υπόθεση 3''

Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά της άποψης μεταξύ των ερωτηθέντων που ανήκουν σε διαφορετικές επαγγελματικές ομάδες (τραπεζικοί και λοιποί κλάδοι), όσον αφορά την εφαρμογή της Βασιλείας ΙΙΙ.

5.2 Δείγμα - Μεθοδολογία

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα 102 ατόμων, από τους οποίους οι 62 εργάζονται στον τραπεζικό κλάδο και οι υπόλοιποι 40 προέρχονται από τους υπόλοιπους κλάδους (ιδιωτικός τομέας 30, δημόσιος τομέας 5, ελεύθερους επαγγελματίες 2, 2 φοιτητές και 2 άτομα που δεν εργάζονται).

5.3 Ηθικά ζητήματα

Η συμμετοχή των ατόμων που απάντησαν τα ερωτηματολόγια δεν ήταν υποχρεωτική αλλά εθελοντική. Έτσι, όποιος δεν επιθυμούσε είχε την δυνατότητα να μην συμμετάσχει στην έρευνα.

Τα άτομα, τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα, ενημερώθηκαν για την διεξαγωγή της και πληροφορήθηκαν για τους σκοπούς τους οποίους γίνεται.

5.4 Πληθυσμός

Τα άτομα που απάντησαν το ερωτηματολόγιο αποτελούν τον πληθυσμό που μελετήθηκε. Επιπλέον, η συμμετοχή των γυναικών ήταν σχεδόν ισάριθμη με την συμμετοχή των αντρών.

5.5 Περίοδος έρευνας

Η έρευνα έλαβε χώρα το διάστημα Απρίλιος-Μάιος 2019. Σε αυτή την περίοδο μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο στους εργαζόμενους του τραπεζικού κλάδου αλλά και στους εργαζόμενους των άλλων κλάδων.

6.1 Έρευνα και αποτέλεσμα με τη χρήση ερωτηματολογίου

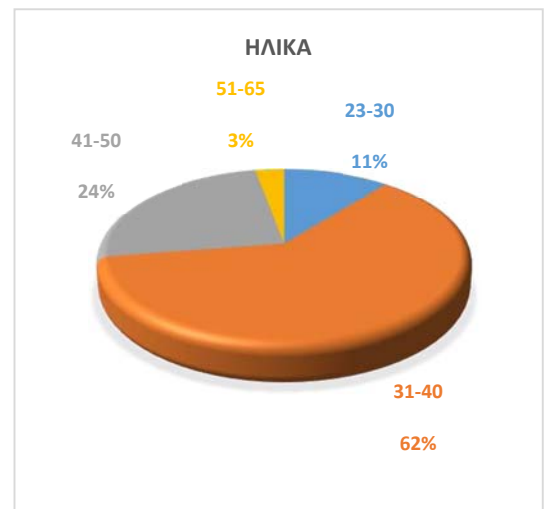
Η έρευνα πραγματοποιείται με τη συλλογή ερωτηματολογίων, μέσω του online προγράμματος Google Forms. Το ερωτηματολόγιο περιέχει είκοσι ερωτήσεις και σκοπός τους είναι η συλλογή πληροφοριών, οι οποίες σχετίζονται με την κατανόηση των επιπτώσεων της εφαρμογής των συμφώνων πάνω στον τραπεζικό κλάδο.

Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων είναι κατά βάση ΑΕΙ/ΤΕΙ (63%) και μεταπτυχιακοί τίτλοι (31%), οι οποίο προέρχονται κυρίως από οικονομικές σχολές. Ο τρόπος μέτρησης των μεταβλητών με τη μέθοδο Likert (scale), σε μορφή από το 1 έως το 5 (όπου 1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Συμφωνώ και 5=Συμφωνώ απόλυτα). Με βάση αυτή την κλίμακα ο ερωτούμενος έχει τη δυνατότητα να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας του ή διαφωνίας του, σε μια σειρά ερωτημάτων.

6.1.1. Ανάλυση Ερωτηματολογίου

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει τις αναλύσεις των απαντήσεων σε μορφή γραφήματος (πίτες).

Σχήματα-Ανάλυσης ερωτηματολογίου, Δημογραφικά στοιχεία:

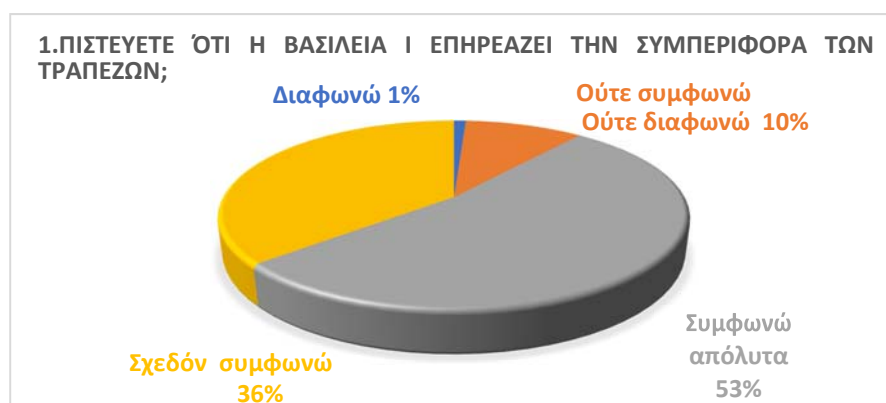

Όπου οι Τραπεζικοί υπάλληλοι αποτελούν το 60% των ερωτηθέντων, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι το 29%, οι Δημόσιοι υπάλληλοι το 5%, οι Φοιτητές 2% και Άνεργοι 2%.

Ερωτήσεις που αφορούν τα δύο πρώτα πλαίσια, Βασιλεία I και Βασιλεία II

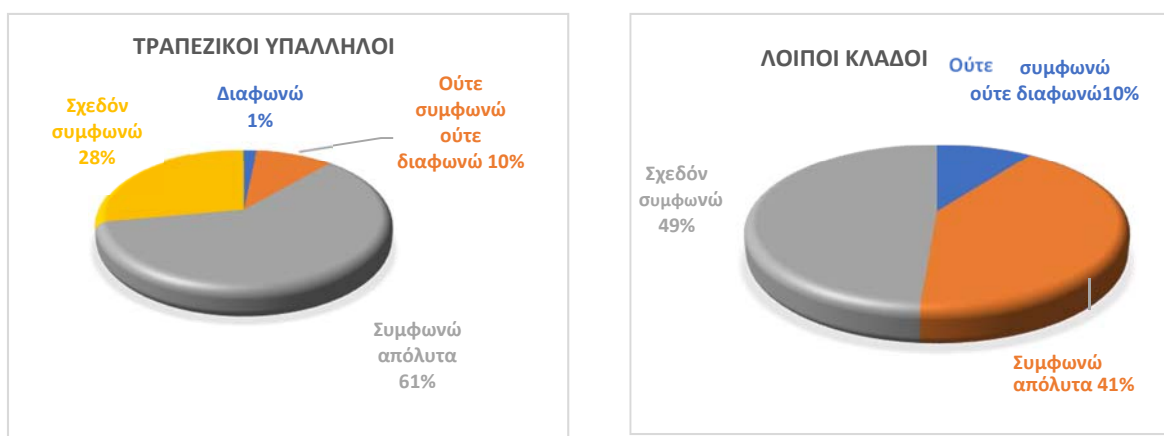
Ερώτηση 1: «Το πρώτο σύμφωνο-οδηγία, με την ονομασία Βασιλεία I, εκδόθηκε το 1988. Σημαντική καινοτομία της Βασιλείας I αποτελεί ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ο οποίος δείχνει κατά πόσο είναι κεφαλαιοποιημένη μια τράπεζα. Θέτει το ελάχιστο επίπεδο κεφαλαίων που θα πρέπει να έχει η κάθε τράπεζα, σε σχέση με τους κινδύνους που αναλαμβάνει».

Πιστεύετε ότι η Βασιλεία I επηρεάζει την συμπεριφορά των τραπεζών;

Τα αποτελέσματα της πρώτης ερώτησης μας δείχνουν ότι, με ποσοστό 53% (Συμφωνώ απόλυτα) και 36% (Σχεδόν Συμφωνώ), οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι η Βασιλεία I, της οποίας σημαντική καινοτομία ήταν ο Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, επηρέασε την συμπεριφορά των τραπεζών. Το 10% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ υπάρχει και 1% που διαφωνεί.

Αναλύοντας ακόμα περισσότερο το δείγμα:

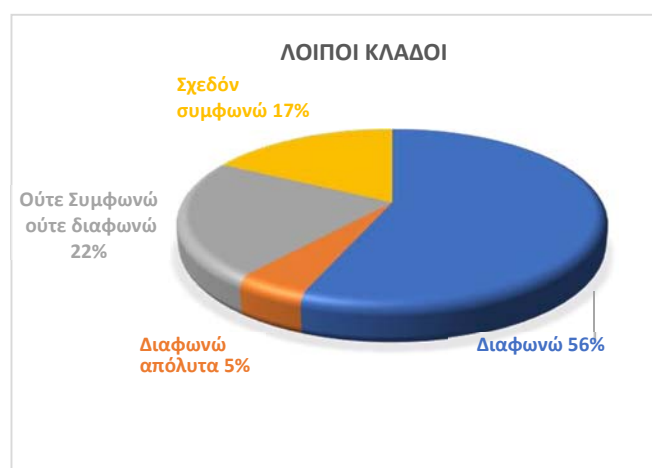
Βλέπουμε ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (61% Συμφωνώ απόλυτα και 28% Σχεδόν συμφωνώ) όπως και των υπόλοιπων κλάδων (49% Σχεδόν συμφωνώ και 41% Συμφωνώ απόλυτα) εκφράζουν την ίδια άποψη.

Ερώτηση 2: «Το 1999 αναθεωρείται η Βασιλεία I και δημοσιεύονται προτάσεις για το καινούργιο σύμφωνο, την Βασιλεία II. Αλλάζει ο τρόπος αντιμετώπισης του πιστωτικού κινδύνου, είναι απαραίτητο ένα πρόσθετο κεφάλαιο για την κάλυψη του, ενώ ταυτόχρονα συμπεριλαμβάνεται και ο λειτουργικός κίνδυνος. Η Βασιλεία II, όμως, φάνηκε ότι υποτίμησε κάποιους σημαντικούς κινδύνους και γενικά υπερεκτίμησε τις δυνατότητες των τραπεζών, όσον αφορά την διαχείριση των κινδύνων.»

Πιστεύετε ότι η Βασιλεία II ήταν επαρκής για την αποφυγή της χρηματοπιστωτικής κρίσης;

Η δεύτερη ερώτηση μας δείχνει ότι το 56% (Διαφωνώ) και το 8% (Διαφωνώ απόλυτα) των ερωτηθέντων διαφωνούν, με την άποψη πως η Βασιλεία ΙΙ ήταν επαρκής για την αποφυγή της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το 21% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 14% (Σχεδόν συμφωνώ) και 1% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (66%) και των υπόλοιπων κλάδων (61%) διαφωνούν με αυτή την άποψη.

Οι τέσσερις επόμενες ερωτήσεις αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια, των τραπεζικών ιδρυμάτων, με βάση το καινούργιο πλαίσιο την Βασιλεία ΙΙΙ.

Ερώτηση 3: «Αρκετές τράπεζες υπέστησαν μειώσεις στα κεφάλαιά τους. Αποτέλεσμα αυτού είναι η δημιουργία της Βασιλείας ΙΙΙ, η οποία προβλέπεται να εφαρμοστεί

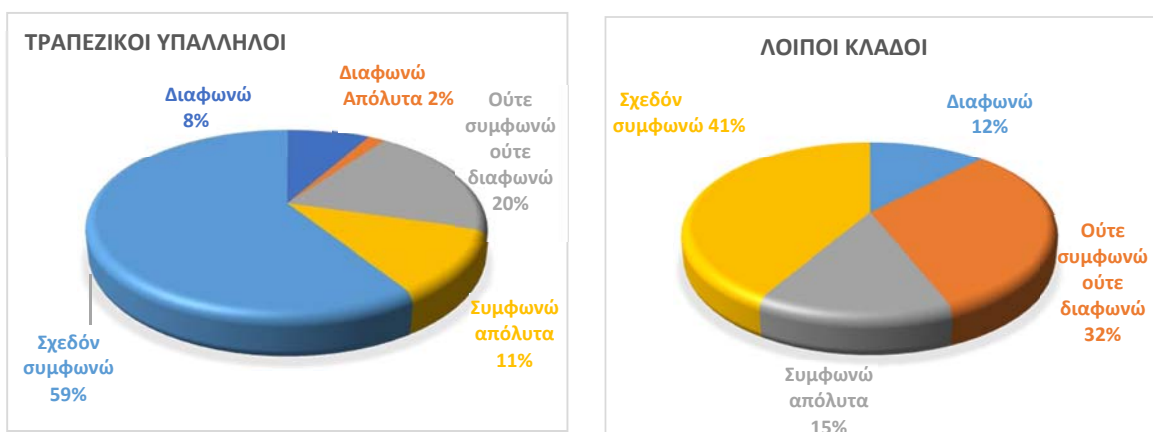
πλήρως μέχρι την 1^η Ιανουαρίου του 2019. Το αναθεωρημένο σύμφωνο, η Βασιλεία III, αυξάνει την ποιότητα και την ποσότητα των κεφαλαίων των τραπεζών».

Πιστεύετε ότι με αυτή την κίνηση τα τραπεζικά ιδρύματα θα είναι πλέον πιο ασφαλή;

Το 52% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 13% (Συμφωνώ απόλυτα), των ερωτηθέντων, συμφωνεί ότι με την αύξηση της ποιότητας και της ποσότητας των κεφαλαίων τα τραπεζικά ιδρύματα θα είναι πλέον πιο ασφαλή. Το 24% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 10% (Διαφωνώ) και το 1% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν με αυτή την άποψη.

Αναλύοντας το δείγμα:

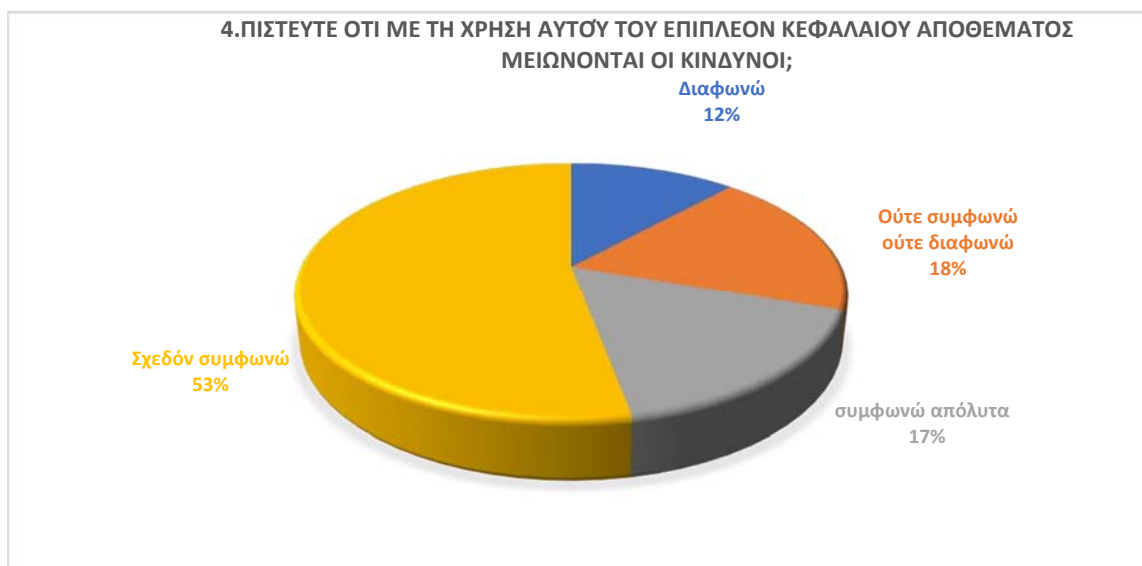

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (70%) συμφωνεί με αυτή την άποψη. Οι υπόλοιποι κλάδοι συμφωνούν και αυτοί με τη σειρά τους αλλά με μικρότερο ποσοστό (56%), καθότι το 32% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ στον

τραπεζικό κλάδο το 20% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί.

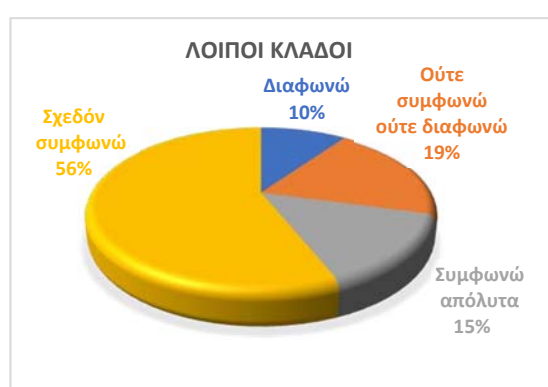
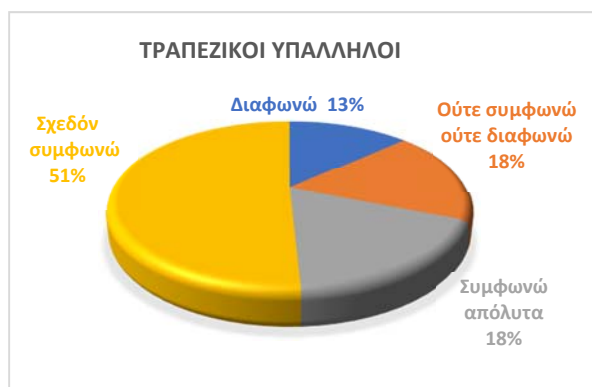
Ερώτηση4:«Με την Βασιλεία III συμφωνήθηκε οι τράπεζες να διατηρούν ένα επιπλέον αποθεματικό κεφάλαιο, πέραν του κανονικού. Αυτό το επιπρόσθετο κεφάλαιο θα χρησιμοποιείται σε δυσμενές οικονομικές περιόδους για την απορρόφηση ζημιών».

Πιστεύετε ότι με τη χρήση αυτού του επιπλέον κεφαλαίου αποθέματος μειώνονται οι κίνδυνοι;

Το 53% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 17% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν ότι με τη χρήση ενός επιπλέον αποθεματικού μειώνονται οι κίνδυνοι. Το 18% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 12% διαφωνεί.

Ανάλυση δείγματος:

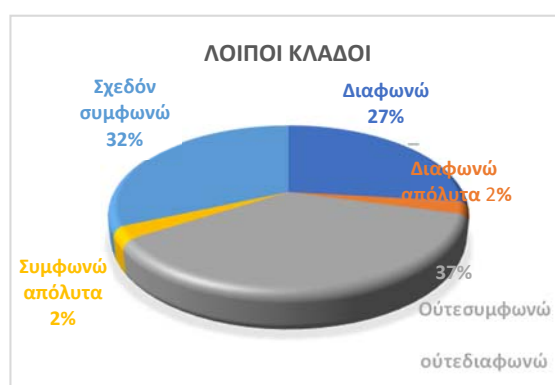
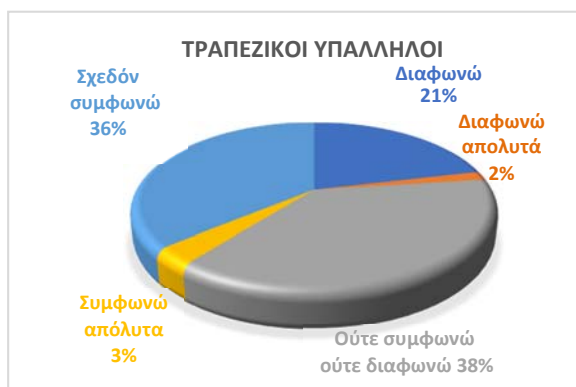
Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (69%) και των υπόλοιπων κλάδων (71%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση5: Το τραπεζικό σύστημα και κυρίως στην Ελλάδα, θεωρείται ότι, είναι ικανό να ανταποκριθεί σε αυτές τις πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις που εισάγει η Βασιλεία III;

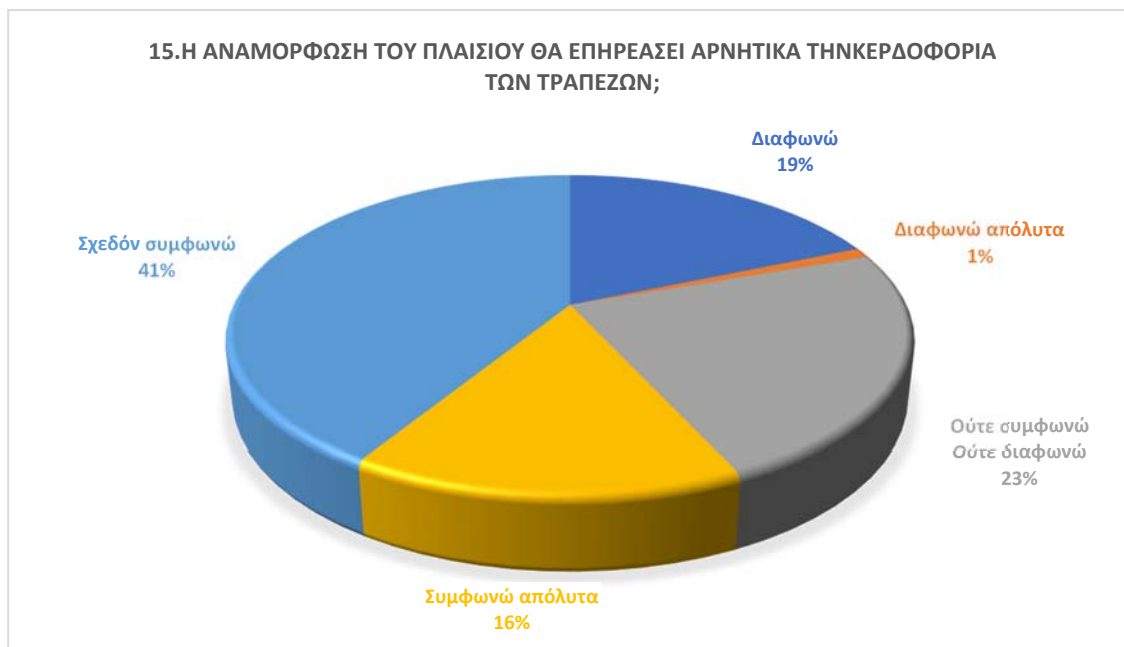
Το 34% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 3% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνεί με αυτή την άποψη. Το 37% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 24% διαφωνεί. Όπως μπορούμε να δούμε δεν υπάρχει σαφή θέση, για στο συγκεκριμένο θέμα.

Αναλύοντας το δείγμα:

Βλέπουμε ότι και οι τραπεζικοί υπάλληλοι και οι λοιποί κλάδοι καταλήγουν στα ίδια συμπεράσματα.

Ερώτηση15: Η αναμόρφωση του πλαισίου (αυστηρότεροι κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια, υποχρέωση διακράτησης επιπλέον αποθεμάτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων κ.λ.π.) θα επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών;

Το 41% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 16% (Συμφωνώ απόλυτα), των ερωτηθέντων, συμφωνούν ότι η αναμόρφωση του πλαισίου θα επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών. Το 23% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 19% (Διαφωνώ) και το 1% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν.

Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (62%) συμφωνεί με αυτή την άποψη. Οι υπόλοιποι κλάδοι συμφωνούν και αυτοί με τη σειρά τους αλλά με μικρότερο

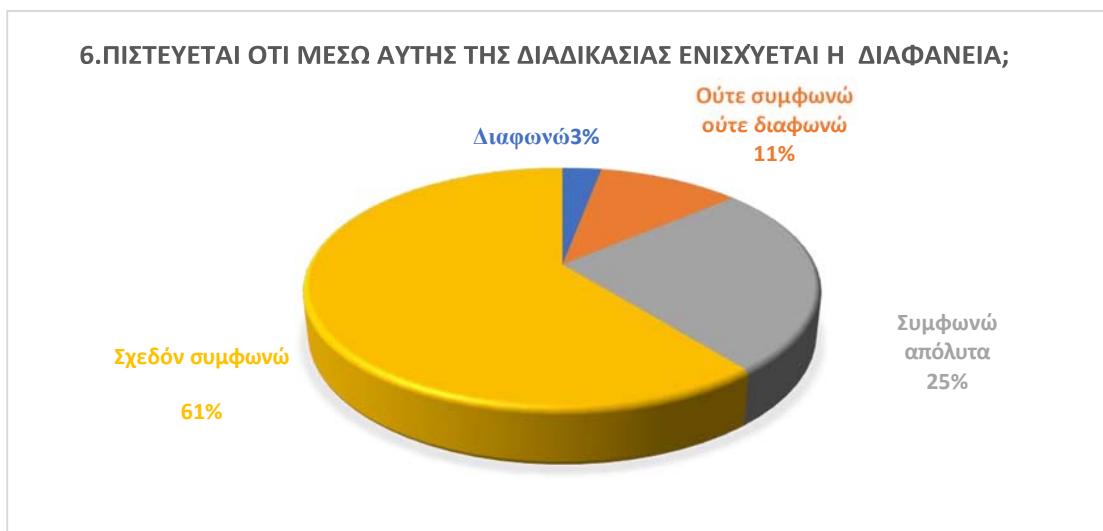
ποσοστό (49%), καθότι το 32% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ στον τραπεζικό κλάδο το 18% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί.

Από την ανάλυση του δείγματος μπορούμε να καταλάβουμε πως οι υπόλοιποι κλάδοι δεν έχουν τόσο σαφή άποψη πάνω στον συγκεκριμένο θέμα, κάτι που δε συμβαίνει με τους τραπεζικούς υπαλλήλους. Οι τελευταίοι έχουν μια πιο ξεκάθαρη θέση, όσον αφορά τη μείωση της κερδοφορίας μέσω των αυστηρότερων κανόνων για κεφαλαιακή επάρκεια κ.λ.π. των τραπεζών.

Ερώτηση που αφορά την διαφάνεια

Ερώτηση 6: «Η Βασιλεία III περιλαμβάνει αυστηρότερους και ενισχυμένους κανόνες γνωστοποίησης. Αυτό σημαίνει ότι απαιτεί από τις τράπεζες να δημοσιεύουν όλες τις σχετικές λεπτομέρειες που αφορούν τη σύνθεση του κεφαλαίου τους.»

Πιστεύεται ότι μέσω αυτής της διαδικασίας ενισχύεται η διαφάνεια;

Το 61% (Σχεδόν συμφωνεί) και το 25% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν ότι ενισχύεται η διαφάνεια. Το 11% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 3% διαφωνεί.

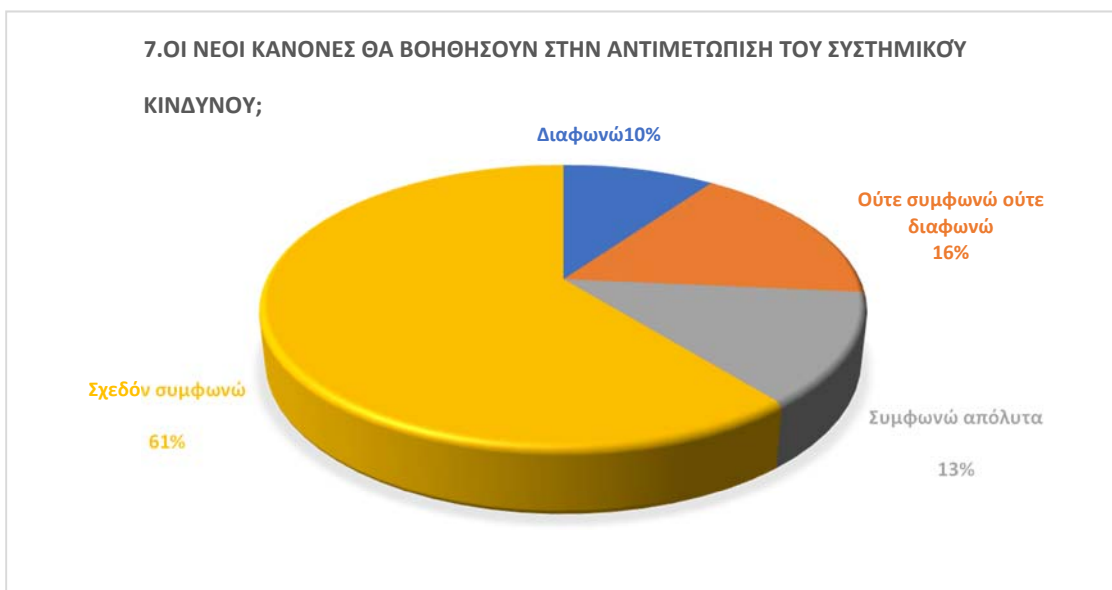
Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (90%) και των υπόλοιπων κλάδων (80%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Οι ερωτήσεις που ακολουθούν αφορούν τον αντίκτυπο των κανόνων της Βασιλείας III στην οικονομία.

Ερώτηση 7: Οι νέοι κανόνες θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του συστημικού κινδύνου (δηλαδή, την πιθανότητα μια αρνητική επίπτωση σε μία ή περισσότερες τράπεζες να μεταδοθεί στην πραγματική οικονομία);

Το αποτέλεσμα μας δείχνει ότι το 61% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 13% (Συμφωνώ

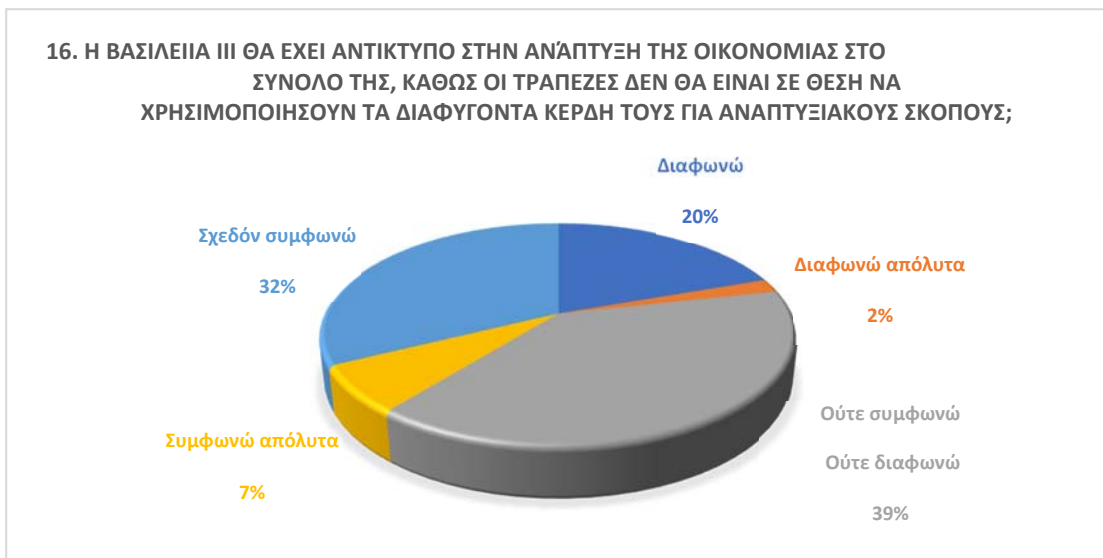
απόλυτα) συμφωνεί, ότι οι καινούργιοι κανόνες θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του συστημικού κινδύνου. Το 16% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 10% διαφωνεί.

Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (75%) και των υπόλοιπων κλάδων (71%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

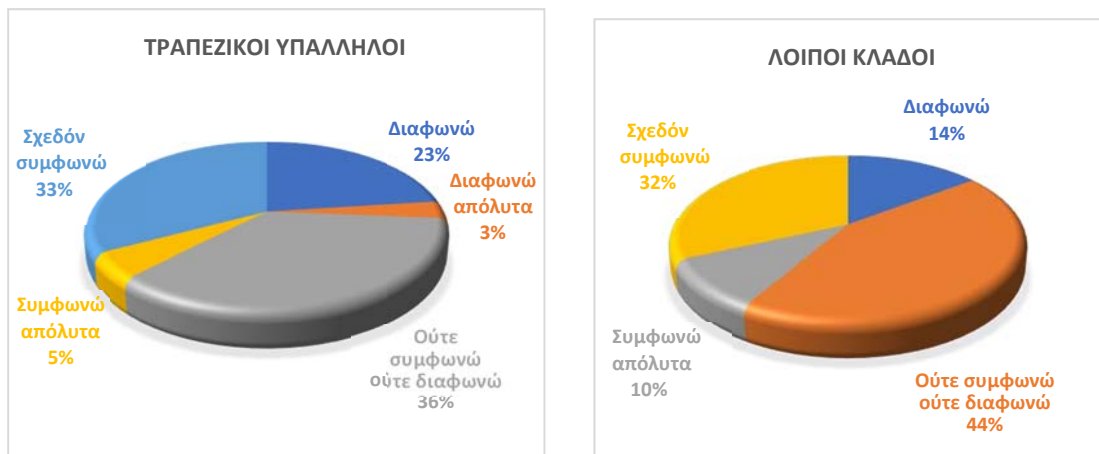
Ερώτηση 16: Η Βασιλεία III θα έχει αντίκτυπο στην ανάπτυξη της οικονομίας στο σύνολό της, καθώς οι τράπεζες δεν θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τα διαφυγόντα κέρδη τους για αναπτυξιακούς σκοπούς;

Το 39% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Το 32% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 7% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν με αυτή την άποψη, ενώ το 20% (Διαφωνώ) και το 2% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν.

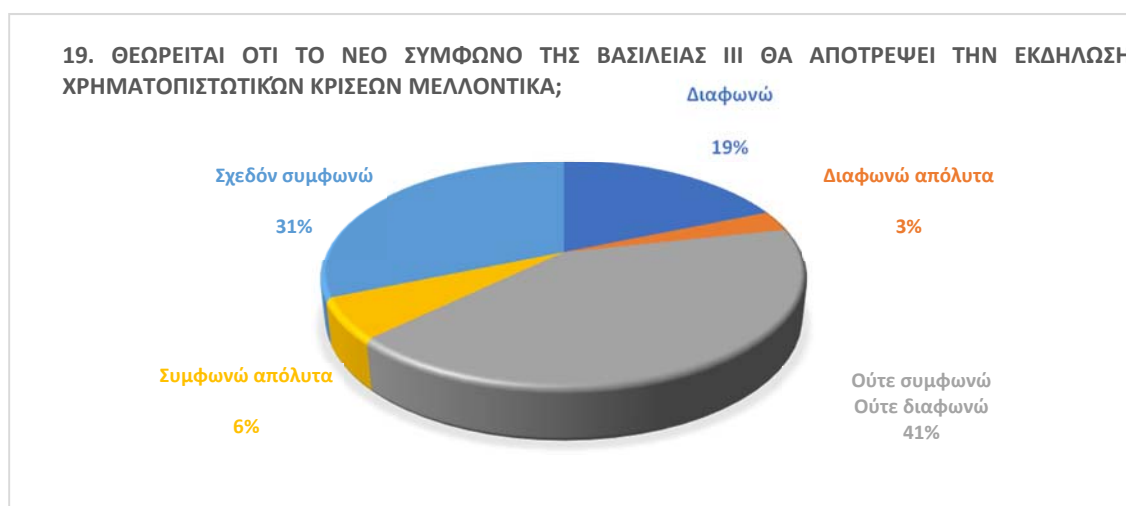
Το συμπέρασμα της παραπάνω ερώτησης είναι ότι δεν έχουν σαφή θέση, πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, οι ερωτηθέντες.

Ανάλυση δείγματος:

Οι τραπεζικοί υπάλληλοι 38% συμφωνούν και 36% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στους υπόλοιπους κλάδους το 42% συμφωνεί ενώ το 44% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Οδηγούμαστε στο ίδιο συμπέρασμα, ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη θέση.

Ερώτηση 19: Θεωρείται ότι το νέο σύμφωνο της Βασιλείας III θα αποτρέψει την εκδήλωση χρηματοπιστωτικών κρίσεων μελλοντικά;

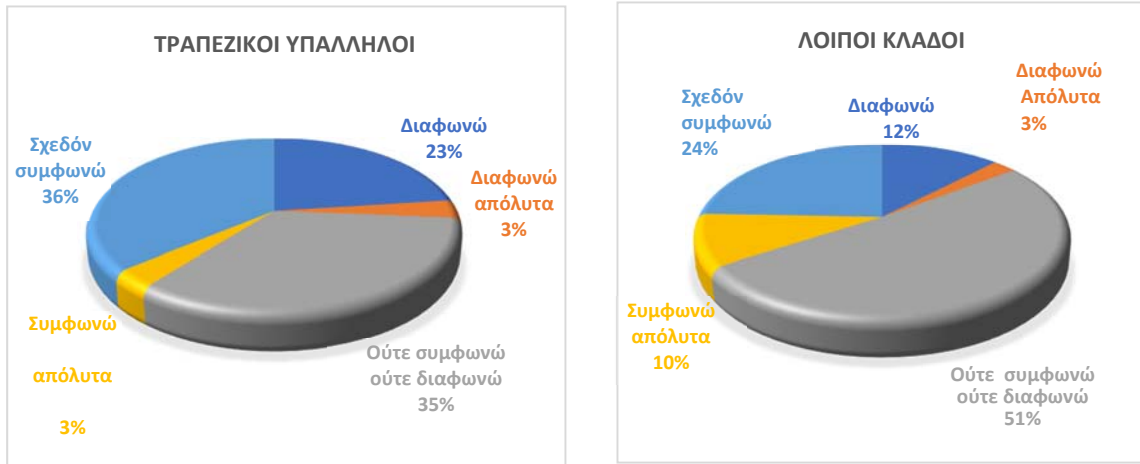

Το 31% (Σχεδόν συμφωνεί) και το 6% (Συμφωνεί απόλυτα) συμφωνεί ότι το καινούργιο πλαίσιο θα αποτρέψει την εκδήλωση χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Το 41% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 19% (Διαφωνώ) και το 3% (Διαφωνώ απόλυτα)

διαφωνούν.

Παρατηρούμε ότι και γι' αυτό το ερώτημα δεν υπάρχει μια ξεκάθαρη θέση.

Ανάλυση δεδομένων:

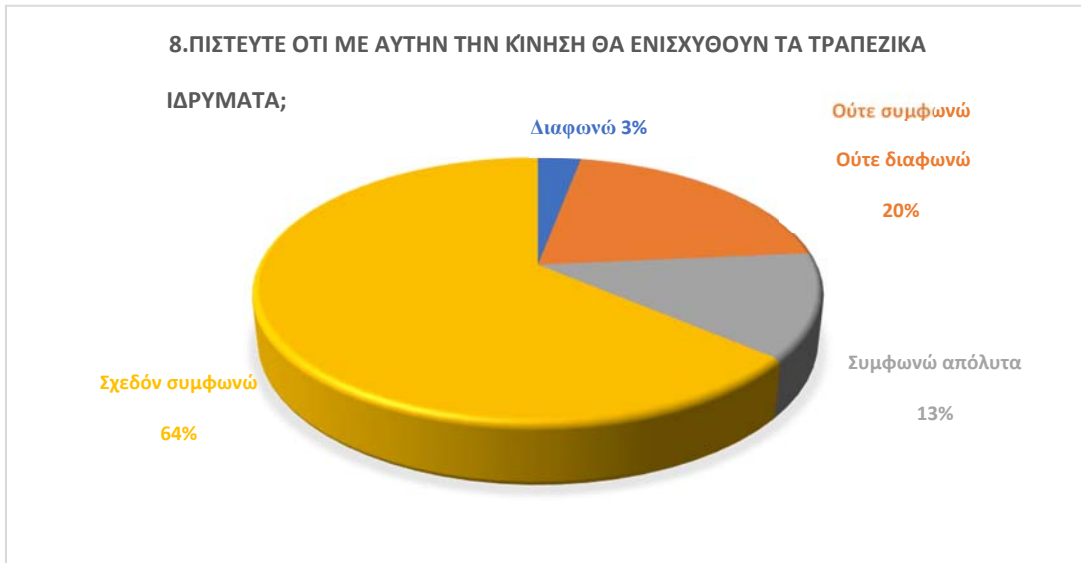

Από τους τραπεζικούς υπάλληλους το 38% συμφωνεί, το 35% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 26% διαφωνεί. Παρόμοια αποτελέσματα παρατηρούμε και στους υπόλοιπους κλάδους, το 34% συμφωνεί, το 51% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 15% διαφωνεί. Οδηγούμαστε στο ίδιο συμπέρασμα, ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη θέση.

Οι ερωτήσεις που ακολουθούν αφορούν τη ρευστότητα:

Ερώτηση 8: «Η κρίση του 2007-2009 ανέδειξε τον κίνδυνο ρευστότητας ως έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους. Λαμβάνοντας υπόψιν τον ρόλο που διαδραματίζει η έλλειψη ρευστότητας, η Βασιλεία III, εισάγει δύο νέους δείκτες ρευστότητας. Ο ένας είναι ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας, ο οποίος προβλέπει ότι οι τράπεζες πρέπει να διαθέτουν επαρκή επίπεδα ρευστότητας και ο άλλος ο δείκτης Καθαρής Χρηματοδότησης, που διασφαλίζει την ισόρροπη χρηματοδότηση των τραπεζών»

Πιστεύετε ότι με αυτήν την κίνηση θα ενισχυθούν τα τραπεζικά ιδρύματα;

Τα αποτελέσματα της ερώτησης μας δείχνουν ότι ,το 64% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 13% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν, πως με την εισαγωγή των νέων δεικτών ρευστότητας ενισχύονται τα τραπεζικά ιδρύματα. Το 20% ούτε συμφωνεί ούτε

διαφωνεί και το 3% διαφωνεί.

Ανάλυση δείγματος:

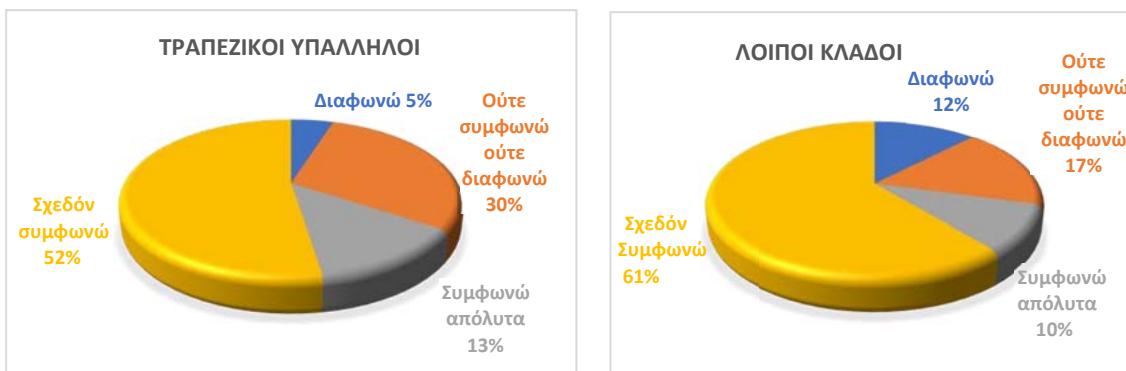
Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (79%) και των υπόλοιπων κλάδων (73%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 9: Οι δύο αυτοί δείκτες αποτελούν τα καινούργια εργαλεία μέτρησης της ρευστότητας. Δίνονται για πρώτη φορά, στις ρυθμιστικές αρχές διεθνώς, συγκρίσιμα δεδομένα για την τραπεζική ρευστότητα.»

Πιστεύετε ότι με αυτό τον τρόπο θα μειωθεί ο κίνδυνος έλλειψης ρευστότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων;

Το 56% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 12% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν με αυτή την θέση. Το 24% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 8% διαφωνεί.

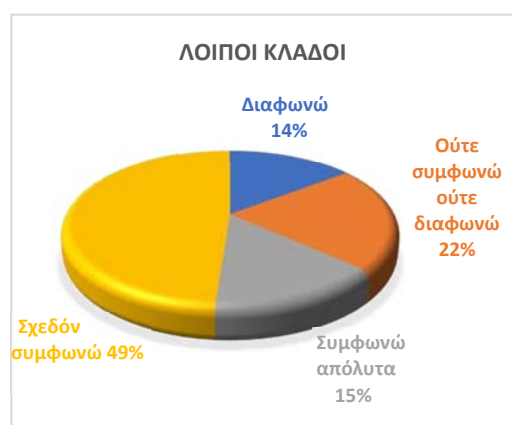
Ανάλυση δείγματος :Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (65%) και των υπόλοιπων κλάδων (71%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 10: Οι δύο νέοι δείκτες πιστεύετε ότι θα επιφέρουν υψηλά κόστη στα τραπεζικά ιδρύματα;

Το 47% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 20% (Συμφωνώ απόλυτα), των ερωτηθέντων, συμφωνεί ότι οι δύο νέοι δείκτες θα επιφέρουν υψηλά κόστη για τις τράπεζες. Το 21% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 12% διαφωνεί, με αυτή τη θέση.

Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (69%) και των υπόλοιπων κλάδων (64%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 11: Η ενισχυμένη κάλυψη του κινδύνου μέσω των δεικτών ρευστότητας καθώς και οι αυστηρότεροι κανόνες, όσον αφορά την επάρκεια των κεφαλαίων των τραπεζικών ιδρυμάτων, συμβάλλουν στην μείωση του κινδύνου τραπεζικής κρίσης;

11. Η ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΥΣΤΗΡΟΤΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ, ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣΣ ΚΡΙΣΗΣ;

Τα αποτελέσματα της ερώτησης μας δείχνουν ότι 62% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 14% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν με αυτή τη θέση, ενώ το 19% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 5% διαφωνεί.

Ανάλυση δείγματος:

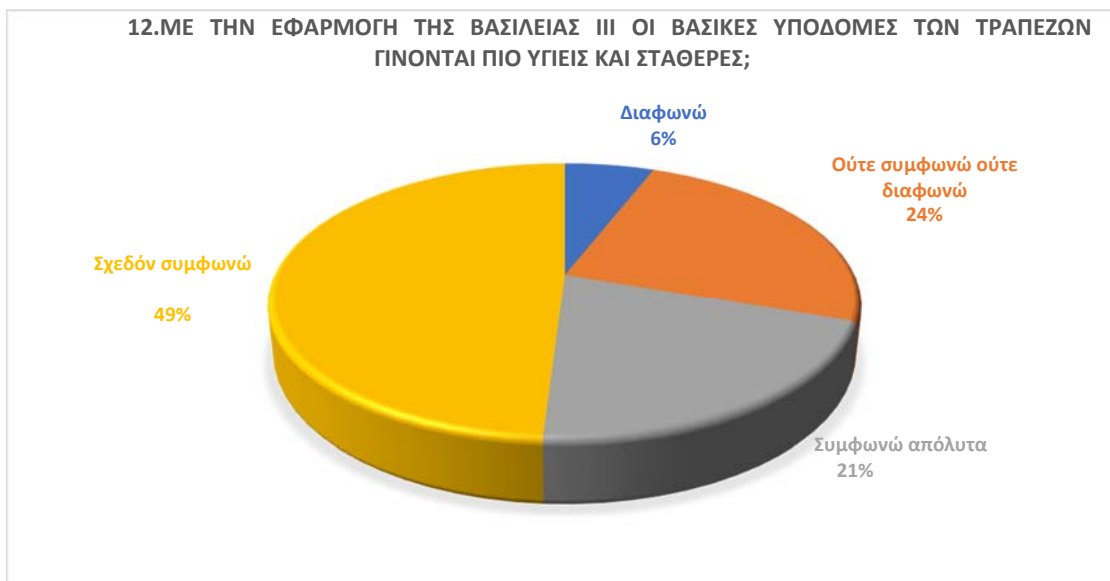

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (84%) και των υπόλοιπων κλάδων (63%) συμφωνούν με αυτή την θέση. Παρατηρούμε ότι οι τραπεζικοί υπάλληλοι συμφωνούν με αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό, σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους.

Διάφορες ερωτήσεις που αφορούν την εφαρμογή της Βασιλείας III στον τραπεζικό κλάδο.

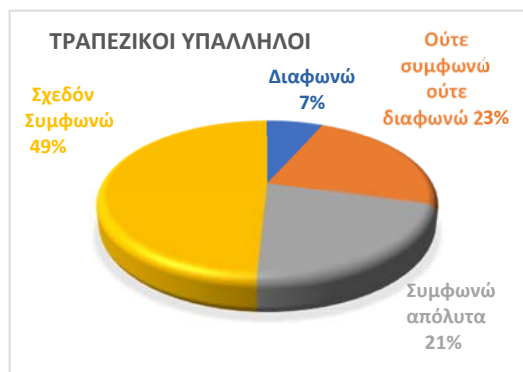
Ερώτηση 12: Με την εφαρμογή της Βασιλείας III οι βασικές υποδομές των τραπεζών

γίνονται πιο υγιείς και σταθερές;

Το 49% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 21% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνεί με αυτή τη θέση, ενώ το 24% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 6% διαφωνεί.

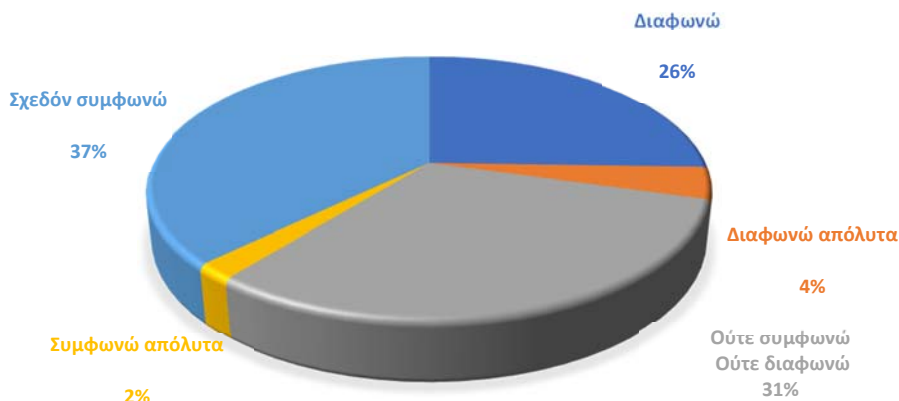
Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (70%) και των υπόλοιπων κλάδων (68%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 13: « Η εφαρμογή της Βασιλείας III απαιτεί την προσθήκη επιπρόσθετων συστημάτων και δεδομένων. Απαιτείται δηλαδή η ανάλογη τεχνολογική υποδομή.»
Θεωρείται ότι αυτές οι τεχνολογικές υποδομές είναι διαθέσιμες σε όλες τις χώρες και κυρίως στην Ελλάδα;

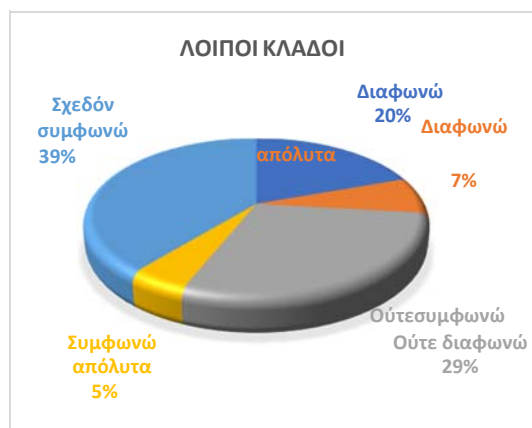
13. ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Το 37% (Σχεδόν συμφωνεί) και το 2% (Συμφωνεί απόλυτα) συμφωνεί ότι οι ανάλογες τεχνολογικές υποδομές, για την εφαρμογή της Βασιλείας III, είναι διαθέσιμες σε όλες τις χώρες και κυρίως στην Ελλάδα. Το 31% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί ενώ το 26% (Διαφωνώ) και το 4% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν.

Παρατηρούμε ότι και γι' αυτό το ερώτημα δεν υπάρχει μια ξεκάθαρη θέση.

Ανάλυση δείγματος:

Παρατηρούμε ότι στους τραπεζικούς υπαλλήλους το 36% συμφωνεί, το 33% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και 31% διαφωνεί. Στου υπόλοιπους κλάδους το 44% συμφωνεί, 29% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 27% διαφωνεί. Σε κανέναν κλάδο δεν υπάρχει ξεκάθαρη θέση, για το συγκεκριμένο ερώτημα.

Ερώτηση 14: «Η Βασιλεία III δίνει τη δυνατότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών. Οι τράπεζες που θα προσδίδουν πλεόνασμα κεφαλαίου θα έχουν τη δυνατότητα αγοράς

άλλων τραπεζών, ενώ οι τράπεζες με ελλιπές κεφάλαιο θα πωλούνται σε υγιείς ανταγωνιστές.»

Θεωρείται πλεονέκτημα αυτή τη δυνατότητα που δίνεται στα τραπεζικά ιδρύματα, μέσω της Βασιλείας III;

Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης μας δείχνουν ότι, το 41% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 11% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν πως η δυνατότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών αποτελεί πλεονέκτημα, για τα τραπεζικά ιδρύματα. Το 24% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 23% (Διαφωνώ) και 1% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνεί με αυτή τη θέση.

Ανάλυση δείγματος:

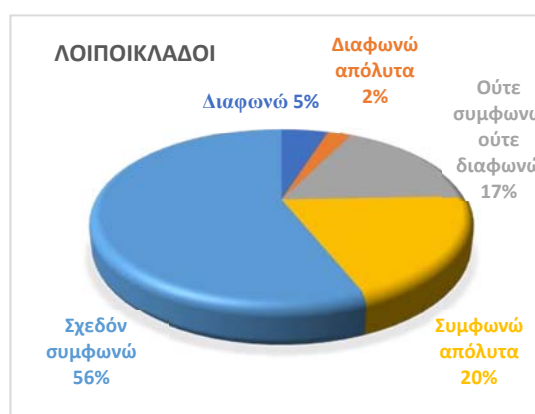
Εδώ παρατηρούμε πως από τους τραπεζικούς υπάλληλους το 47% (39% και 8%) συμφωνούν με αυτή τη θέση, ενώ το 25% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και το 28% διαφωνούν. Δεν υπάρχει δηλαδή μια ξεκάθαρη θέση, από τη μεριά των τραπεζικών υπαλλήλων, για το αν η δυνατότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών αποτελεί πλεονέκτημα για τα τραπεζικά ιδρύματα. Στους υπόλοιπους κλάδους, από την άλλη, βλέπουμε ότι το 59% (44% και 15%) συμφωνούν με αυτή τη θέση, ενώ το 22% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και το 19% διαφωνεί.

Ερώτηση 17: Θεωρείται ότι μέσω του νέου πλαισίου χτίζονται δυνατότεροι θύλακες ασφαλείας και οι κίνδυνοι διαχειρίζονται καλύτερα;

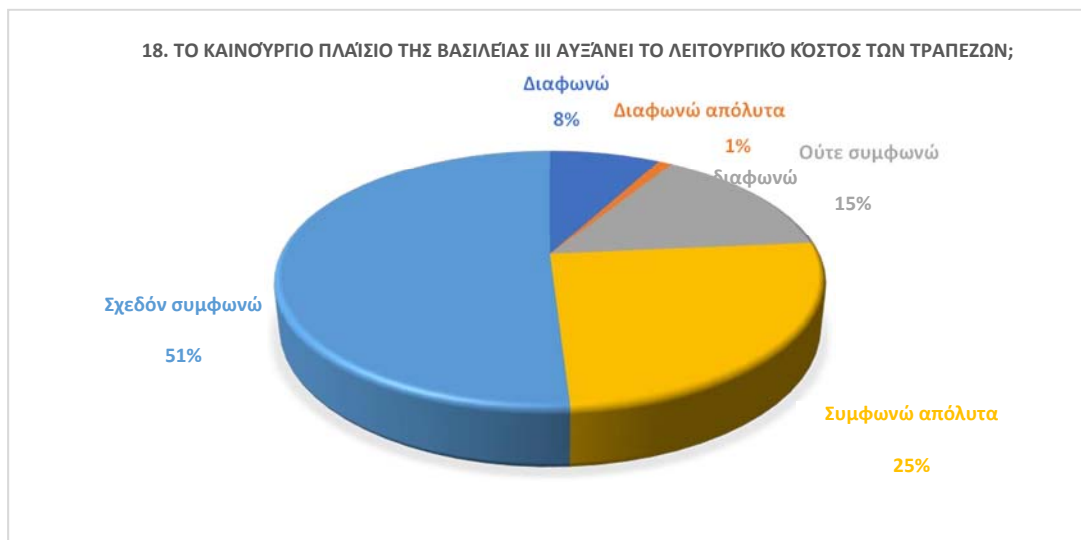
Το 64% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 14% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν με αυτή τη θέση. Το 14% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 71% (Διαφωνώ) και 1% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν με αυτή την άποψη.

Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (80%) και των υπόλοιπων κλάδων (76%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 18: Το καινούργιο πλαίσιο της Βασιλείας III αυξάνει το λειτουργικό κόστος των τραπεζών;

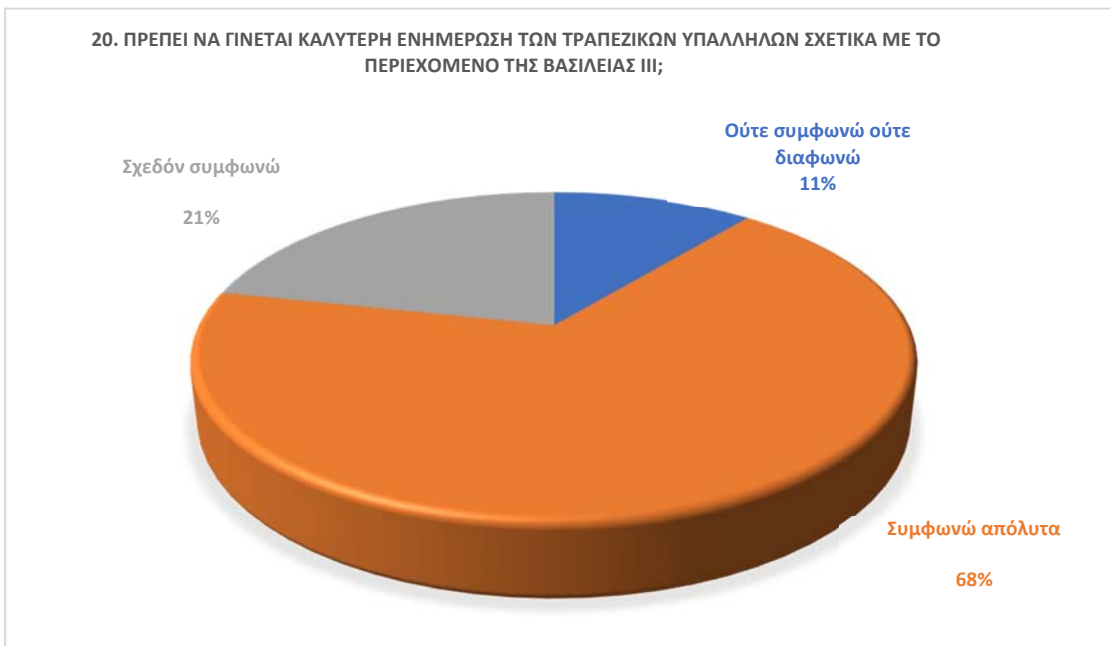
Το 51% (Σχεδόν συμφωνώ) και το 25% (Συμφωνώ απόλυτα) συμφωνούν πως το καινούργιο πλαίσιο της Βασιλείας III αυξάνει το λειτουργικό κόστος των τραπεζών. Το 15% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ το 8% (Διαφωνώ) και το 1% (Διαφωνώ απόλυτα) διαφωνούν με αυτή τη θέση.

Ανάλυση θέσης:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (81%) και των υπόλοιπων κλάδων (68%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

Ερώτηση 20: Πρέπει να γίνεται καλύτερη ενημέρωση των τραπεζικών υπαλλήλων σχετικά με το περιεχόμενο της Βασιλείας III;

Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης μας δείχνουν ότι το 68% (Συμφωνώ απόλυτα) και το 21% (Σχεδόν συμφωνώ) συμφωνούν πως πρέπει να γίνεται καλύτερη ενημέρωση των τραπεζικών υπαλλήλων σχετικά με το περιεχόμενο της Βασιλείας. Το 11% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί.

Ανάλυση δείγματος:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τραπεζικών υπαλλήλων (89%) και των υπόλοιπων κλάδων (90%) συμφωνούν με αυτή την άποψη.

6.1.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων με τη χρήση της Απονα

Παρακάτω πραγματοποιείται έρευνα για το κατά πόσο διαφοροποιούνται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων ανάλογα με την ηλικία τους και την επαγγελματική τους ιδιότητα. Η έρευνα διεξάγεται μέσω της ανάλυσης διακύμανσης (Απονα) κατά έναν παράγοντα.

Η Απονα αποτελεί μια τεχνική, στη στατιστική, η οποία συγκρίνει τους μέσους δύο ή περισσότερων δειγμάτων χρησιμοποιώντας την κατανομή F. Η τεχνική αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για αριθμητικά δεδομένα.

Αρχικά τα άτομα κατατάσσονται σε τέσσερις ομάδες, ανάλογα με την ηλικία τους. Έχουν τεθεί οι εξής ηλικιακές ομάδες: 23-30, 41-50 και 51-65.

Ο τρόπος μέτρησης των απαντήσεων κατατάχθηκε με τη μέθοδο Likert (scale), σε μορφή από το 1 έως το 5 (όπου 1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Συμφωνώ και 5=Συμφωνώ απόλυτα).

Θα γίνει μια συνοπτική αναφορά στα ερωτήματα που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια (3,4,15).

Ερώτηση 3: «Αρκετές τράπεζες υπέστησαν μειώσεις στα κεφάλαιά τους. Αποτέλεσμα αυτού είναι η δημιουργία της Βασιλείας III, η οποία προβλέπεται να εφαρμοστεί πλήρως μέχρι την 1^η Ιανουαρίου του 2021. Το αναθεωρημένο σύμφωνο, η Βασιλεία III, αυξάνει την ποιότητα και την ποσότητα των κεφαλαίων των τραπεζών».

Πιστεύετε ότι με αυτή την κίνηση τα τραπεζικά ιδρύματα θα είναι πλέον πιο ασφαλή;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΗΛΙΚΙΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
23-30	3,36
31-40	3,71
41-50	3,76
51-65	2,67
Γενικό Άθροισμα	3,66

Ανάλυση διακύμανσης (Ανοva) κατά έναν παράγοντα

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Αθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
23-30	11	37	3,3636363	1,0545454
31-40	63	234	3,7142857	0,5944700
41-50	25	94	3,76	0,8566666
51-65	3	8	2,6666666	1,3333333

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	4,3609320	3	1,4536440	2,0169700	0,1165204	2,697423
Μέσα στις ομάδες	70,629264	98	0,7207067	79	67	22
Σύνολο	74,990196	101				

Όπως μπορούμε να δούμε στις ηλικίες:

Από 23-30 ο μέσος όρος (μ_1) είναι 3,363636364 με διακύμανση (σ^2_1) 1,054545455.

Από 31-40 ο μέσος όρος (μ_2) είναι 3,714285714 με διακύμανση (σ^2_2) 0,594470046. Από 41-50 μέσος όρος (μ_3) 3,76 με διακύμανση (σ^2_3) 0,856666667.

Από 51-60 μέσος όρος (μ_4) 2,666666667 και διακύμανση (σ^2_4) 1,333333333.

Για να διαπιστώσουμε αν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές, στις απαντήσεις των ερωτηθέντων ανάλογα με την ηλικία τους, διεξάγεται ανάλυση της διακύμανσης κατά έναν παράγοντα. Γίνεται δηλαδή έλεγχος της μηδενικής υπόθεσης, H_0 =δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων. Εναλλακτική υπόθεση H_1 =υπάρχουν σημαντικά διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

Για επίπεδο σημαντικότητας 95% βλέπουμε ότι $p=0,116520467 > 0,05$ ($\alpha=5\%$). Ελέγχουμε την τιμή του F. Εάν η τιμή F (F_{v_1, v_2} , όπου v_1 οι βαθμοί ελευθερίας $v_1=3$ και $v_2=98$) είναι μεγαλύτερη από την κριτική τιμή F ($F_{v_1, v_2, \alpha}$), δηλαδή αν $F_{v_1, v_2} > F_{v_1, v_2, \alpha}$ τότε απορρίπτουμε την H_0 . Εφόσον $F=2,016970079 < \text{κριτήριο } F=2,69742322$ αποδεχόμαστε την H_0 .

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικά διαφορές μεταξύ των μέσων.

Ερώτηση4:«Με την Βασιλεία ΙΙΙ συμφωνήθηκε οι τράπεζες να διατηρούν ένα επιπλέον αποθεματικό κεφάλαιο, πέραν του κανονικού. Αυτό το επιπρόσθετο κεφάλαιο θα χρησιμοποιείται σε δυσμενές οικονομικές περιόδους για την απορρόφηση ζημιών». Πιστεύετε ότι με τη χρήση αυτού του επιπλέον κεφαλαίου αποθέματος μειώνονται οι κίνδυνοι;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΗΛΙΚΙΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
23-30	3,82
31-40	3,68
41-50	3,96
51-65	3
Γενικό Άθροισμα	3,75

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Άθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
23-30	11	42	3,8181818	0,5636364
31-40	63	232	3,6825397	0,7685612
41-50	25	99	3,96	0,6233333
51-65	3	9	3	3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	3,125391	3	1,0417972	1,3750847	0,254925	2,697423
Μέσα στις ομάδες	74,24715	98	0,7576241		8	2
Σύνολο	77,37254	101				

Θέτουμε τις εξής υποθέσεις:

H_0 =Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

H_1 =Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

Για επίπεδο σημαντικότητας 95% έχουμε $p=0,2549258 > 0,05$, συνεπώς δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνονται και από τον έλεγχο F, όπου (η τιμή F) $F_{3,98}=1,3750847 < F_{3,98,0,05}=2,6974232$ (F κριτική τιμή) οπότε αποδεχόμαστε την H_0 .

Από τον έλεγχο της διακύμανσης κατά έναν παράγοντα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων.

Ερώτηση15: Η αναμόρφωση του πλαισίου (αυστηρότεροι κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια, υποχρέωση διακράτησης επιπλέον αποθεμάτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων κ.λ.π.) θα επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΗΛΙΚΙΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
23-30	3,36
31-40	3,44
41-50	3,76
51-65	3,67
Γενικό Άθροισμα	3,52

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Άθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
23-30	11	37	3,3636363	1,0545454
31-40	63	217	3,4444444	1,0573476
41-50	25	94	3,76	0,7733333
51-65	3	11	3,6666666	2,3333333

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	2,1331075	3	0,7110358	0,7015316	0,5533554	2,697423
Μέσα στις ομάδες	99,327676	98	1,0135477			
Σύνολο	101,46078	101				

Θέτουμε τις εξής υποθέσεις:

H_0 =Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

H_1 =Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

Για επίπεδο σημαντικότητας 95% έχουμε $p=0,553355498 > 0,05$, άρα δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Από τον Έλεγχο F, $F_{3,98}=0,701531692 < F_{3,98,0,05}=2,69742322$, αποδεχόμαστε την H_0 .

Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Στην συνέχεια τα άτομα κατατάσσονται ανάλογα με την επαγγελματικής ιδιότητα

(τραπεζικοί υπάλληλοι και υπόλοιποι κλάδοι).

Μελετώνται τα ερωτήματα 12,18 και 19.

Ερώτηση 12: Με την εφαρμογή της Βασιλείας III οι βασικές υποδομές των τραπεζών γίνονται πιο υγιείς και σταθερές;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	3,85
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	3,83
Γενικό Άθροισμα	3,84

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Άθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	60	231	3,85	0,705932
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	41	157	3,829268	0,645122

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	0,01046848	1	0,010468	0,015364	0,90160	3,937117
Μέσα στις ομάδες	67,4548780	99	0,681362			
Σύνολο	67,4653465	100				

Θέτουμε τις εξής υποθέσεις:

H_0 =Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων. H_1 =Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

Για επίπεδο σημαντικότητας 95% έχουμε $p=0,901605>0,05$, άρα δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Από τον Έλεγχο F, $F_{1,99}=0,015364<F_{1,99,0.05}=3,937117$, οπότε δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές και αποδεχόμαστε την H_0 .

Ερώτηση 18: Το καινούργιο πλαίσιο της Βασιλείας III αυξάνει το λειτουργικό κόστος των τραπεζών;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	4,02
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	3,78
Γενικό Άθροισμα	3,92

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Άθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	61	245	4,016393	0,816393
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	41	155	3,780488	0,77561

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	1,36455	1	1,364552	1,70552	0,19456	3,936143
Μέσα στις ομάδες	80,008	100	0,80008			
Σύνολο	81,3725	101				

Θέτουμε τις εξής υποθέσεις:

H_0 =Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων. H_1 =Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

Για επίπεδο σημαντικότητας 95% έχουμε $p=0,194564 > 0,05$, δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Από τον Έλεγχο F, $F_{1,100}=1,70552 < F_{1,100,0.05}=3,936143$. Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές και αποδεχόμαστε την H_0 .

Ερώτηση 19: Θεωρείται ότι το νέο σύμφωνο της Βασιλείας III θα αποτρέψει την εκδήλωση χρηματοπιστωτικών κρίσεων μελλοντικά;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	3,13
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	3,27
Γενικό Άθροισμα	3,19

Ανάλυση διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ομάδες	Πλήθος	Άθροισμα	Μέσος όρος	Διακύμανση
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	61	191	3,131148	0,84918
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	41	134	3,268293	0,80122

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

Προέλευση διακύμανσης	SS	βαθμοί ελευθερίας	MS	F	τιμή-P	κριτήριο F
Μεταξύ ομάδων	0,46118	1	0,461184	0,555646	0,45776	3,936143
Μέσα στις ομάδες	82,9996	100	0,829996			
Σύνολο	83,4607	101				

Θέτουμε:

H_0 =Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων.

H_1 =Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των ομάδων. Για επίπεδο σημαντικότητας 95% έχουμε $p=0,457768 > 0,05$. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στατιστικά.

Από τον έλεγχο F, $F_{1,100}=0,555646 < F_{1,100,0.05}=3,936143$, συνεπώς δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές και αποδεχόμαστε την H_0 .

7. Συμπεράσματα

Τα πρώτα δύο Σύμφωνα της Βασιλείας έγειραν την πλάστιγγα, περισσότερο ή λιγότερο το καθένα, είτε στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα είτε στην προστασία της ανταγωνιστικότητας του τραπεζικού συστήματος. Το πρώτο Σύμφωνο υπήρξε αποτέλεσμα της εμπέδωσης κοινών κανόνων για την προστασία της ανταγωνιστικότητας των αμερικανικών τραπεζών τη δεκαετία του 1970, που δοκιμαζόταν από την υπερ-ρύθμιση του τραπεζικού τομέα (έπειτα ακολούθησε το κύμα της απορρύθμισης, τη δεκαετία του 1980), τη δημοσιονομική κρίση των ΗΠΑ και τον παγκόσμιο ανταγωνισμό που άρχισε να εντείνεται, κυρίως από τις ιαπωνικές τράπεζες. Το δεύτερο Σύμφωνο έδωσε έμφαση, θεωρητικά, στη σταθερότητα της αγοράς, μέσα από την αυτορρύθμιση της. Η υπογραφή του έλαβε χώρα στο απόγειο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, της χρηματοπιστωτικής καινοτομίας και της δημιουργίας των παγκόσμιων συστημικών τραπεζών και είχε ως στόχο την προσαρμογή του συστήματος στο νέο πλαίσιο λειτουργίας. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στην αυτονόμηση του τραπεζικού συστήματος, σε μεγάλο βαθμό από τα εθνικά κράτη και στην εισαγωγή ρυθμίσεων στις εθνικές έννομες τάξεις από ιδιωτικούς θεσμικούς εκπροσώπους του χρηματοπιστωτικού τομέα. Η αυτορρύθμιση εδράστηκε στην άποψη ότι η ίδια η αγορά έχει την τεχνογνωσία να αξιολογεί και να σταθμίζει τους κινδύνους που αναλαμβάνει. Αυτό προκάλεσε ανησυχία σε κάποιες εθνικές ρυθμιστικές αρχές, όπως στις ΗΠΑ, όπου το ρυθμιστικό πλαίσιο εφαρμόστηκε εν μέρει, καθώς όπως αποδείχτηκε λίγα χρόνια μετά, το 2007, η αγορά όχι μόνο δεν αξιολόγησε σωστά τους κινδύνους, αλλά χρησιμοποίησε την αυτορρύθμιση με σκοπό να υποβαθμίσει τεχνητά τα ρίσκα, τα οποία τελικά έφεραν τις γνωστές συνέπειες. Το τελικό σύμφωνο της Βασιλείας III είχε στόχο, όχι μόνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, μέσω την αύξησης του ύψους των εποπτικών κεφαλαίων, αλλά την ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή κανόνων που να είναι συμβατοί με τις επιδιώξεις του τραπεζικού τομέα. Επιπλέον, οι τράπεζες διαθέτουν, μεταξύ άλλων, μια πολύ μεγάλη περίοδο μετάβασης μέχρι την πλήρη εφαρμογή, γεγονός που εγείρει ερωτήματα για το κατά πόσο μέχρι τότε δεν θα τροποποιηθούν ξανά οι σχετικές ρυθμίσεις. Η σταθερότητα από την άλλη υπήρξε προτεραιότητα στα τέλη του 2010, όταν θεσπίστηκε η αρχική Βασιλεία III υπό τη σκιά της κρίσης του 2007/8. Συνολικά λοιπόν, το Σύμφωνο αυτό, όπως διαμορφώθηκε στην επταετή του

πορεία, μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε ως τον πιο ισορροπημένο συμβιβασμό που επιτεύχθηκε ποτέ σε Σύμφωνο της Βασιλείας, ανάμεσα στη σταθερότητα από τη μια και την ανταγωνιστικότητα από την άλλη. Αυτό φυσικά δεν αναιρεί το γεγονός ότι το περιεχόμενο των ρυθμίσεων είναι πολύ κοντά στα συμφέροντα του τραπεζικού κλάδου, γεγονός που πιστοποιείται από το πολύ χαμηλό ύψος των ποσοστών των δεικτών, όπως το 3% του δείκτη μόχλευσης, που έχει δεχτεί έντονη κριτική. Εκείνο που μένει να φανεί στο μέλλον είναι κατά πόσο ο συμβιβασμός ανάμεσα στη σταθερότητα και την ανταγωνιστικότητα καθιστά το Σύμφωνο «απλώς μια υπό όρους επιτυχία, που παραείναι ευγενική με τις ευρωπαϊκές τράπεζες».

Εν κατακλείδι, θεωρούμε ότι οι τράπεζες που αφιερώνουν επαρκείς προσπάθειες για της Βασιλείας 2 τα θέματα, θα είναι οι πρώτες που θα είναι έτοιμες και για τη Βασιλεία 3.

Αν και ο πυλώνας 2 είναι ακόμα ανακριβής και ατελής, θεωρούμε ότι ήταν ένα πολύ θετικό στοιχείο στο πακέτο της Βασιλείας 2, που θα αναγκάσει τόσο τη βιομηχανία όσο και τις ρυθμιστικές αρχές να συμμετάσχουν σε μια συζήτηση σχετικά με πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις μέτρησης του κεφαλαίου. Η ποικιλία των προσεγγίσεων είναι απαραίτητη καθώς το προφίλ κινδύνου, όπως και οι τρόποι για να διαχειριστεί, διαφέρουν από τη μία τράπεζα στην άλλη. Το πάρα πολύ σφιχτό τυποποιημένο πλαίσιο θα ήταν μια πηγή συστημικού κινδύνου, η οποία σίγουρα δεν θα είναι ο στόχος της νέας ρύθμισης. Για αυτό, μια ανοιχτή συζήτηση σχετικά με το σύνολο κοινών αρχών της βιομηχανίας και τη διάχυση των διαφοροποιημένων μοντέλων, καθίσταται απαραίτητη.

Οι τράπεζες αν και αντιτίθενται σε αυτή την ιδέα, ωστόσο έχουν αποτύχει να δουν ένα σημαντικό γεγονός μέχρι τώρα: την οικονομική πρωτεύουσα, καθώς οι προσεγγίσεις αυτές δεν έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές από τις αγορές. Έτσι, παρόλο που οι πιο προηγμένες τράπεζες έχουν ανακοινώσει εδώ και πολλά χρόνια την εσωτερική τους προσέγγιση, αλλά δεν έχει ακόμη καταστεί κεντρικό στοιχείο για τους οργανισμούς αξιολόγησης και αναλυτές μετοχών.

Η ένταξη σε αυτές τις προσεγγίσεις οι οποίες έγκειται σε μια σειρά κανονιστικών περιορισμών, είναι το απαραίτητο βήμα για την επιτύχει η αποδοτική δευτερογενής αγορά κινδύνου, και θα πρέπει να θεωρείται από τον κλάδο ως ευκαιρία και όχι ως απειλή, καθώς η επιτυχία της οποίας εξαρτάται από την ικανότητα του κλάδου να συμμετάσχει σε μια ανοικτή και εποικοδομητική συζήτηση με τους ρυθμιστικούς φορείς.

Από την έρευνα την οποία έλαβε χώρα με αφορμή την παρούσα εργασία διεξάχθηκαν διάφορα συμπεράσματα. Δεδομένου ότι η έρευνα εμπεριείχε δύο ομάδες ανθρώπων, τραπεζικούς υπαλλήλους και πολίτες από άλλες ειδικότητες, φάνηκε ότι σχετικά με την Βασιλεία III οι τραπεζικοί υπάλληλοι ήταν πολύ πιο ενημερωμένοι από τους εργαζόμενους σε άλλους κλάδους. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι η Βασιλεία I, της οποίας σημαντική καινοτομία ήταν ο Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, επηρέασε την συμπεριφορά των τραπεζών. Ακόμη, σχετικά με την ερώτηση αν η Βασιλεία II ήταν επαρκής για την αποφυγή της χρηματοπιστωτικής κρίσης οι τραπεζικοί υπάλληλοι αλλά και οι εργαζόμενοι σε άλλους κλάδους διαφωνούν με αυτή την άποψη. Η συντριπτική πλειοψηφία συμφωνεί ότι με τη χρήση ενός επιπλέον αποθεματικού μειώνονται οι κίνδυνοι. Με αυτή την άποψη φαίνεται να συμφωνούν και οι δύο ομάδες εργαζομένων. Επιπλέον, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες, συμφωνούν ότι η αναμόρφωση του πλαισίου θα επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών. Το αποτέλεσμα του ερωτηματολογίου δείχνει ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες συμφωνούν, ότι οι καινούργιοι κανόνες θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του συστημικού κινδύνου. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα της ερώτησης μας δείχνουν ότι, το σύνολο των ερωτηθέντων συμφωνούν, πως με την εισαγωγή των νέων δεικτών ρευστότητας ενισχύονται τα τραπεζικά ιδρύματα. Όσον αφορά με το αν οι τεχνολογικές υποδομές είναι έτοιμες να δεχθούν τις αλλαγές της Βασιλεία III, φάνηκε ότι οι ερωτηθέντες είναι μπερδεμένοι αφού τα ποσοστά σε κάθε απάντηση είναι πολύ κοντά.

Τέλος, από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων συμπεράθηκε ότι όλοι έχουν μία γνώση σχετικά με την Βασιλεία III, γεγονός που εντοπίζεται περισσότερο στον τραπεζικό κλάδο, και υπάρχει διαμορφωμένη άποψη σχετικά με αυτήν. Οι εργαζόμενοι στον τραπεζικό κλάδο είναι έτοιμοι να δεχθούν τις αλλαγές και να προσαρμοστούν σε αυτές.

8. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η Βασιλεία 2 αποτέλεσε μια τεράστια βελτίωση της Βασιλείας 1. Σχεδόν είκοσι χρόνια μετά από τον κανονισμό του 1988, οι εξελίξεις στην αγορά, οι καινοτομίες προϊόντων, και η ποσοτική πρόοδος της έρευνας από πλευράς πιστωτικού κινδύνου, κατέστησαν τους αρχικούς κανόνες εντελώς ξεπερασμένους.

Έτσι, η Βασιλεία 2 προσέφερε πολλές ευκαιρίες, με την έννοια ότι οι κανονιστικές απαιτήσεις είναι πολύ πιο στενά συνδεδεμένες με τις προσεγγίσεις της οικονομικής πρωτεύουσας που είναι να γίνει μία από τις βασικές διαστάσεις για τη μέτρηση των επιδόσεων, την κατανομή των πόρων, καθώς και την τιμολόγηση προϊόντων σε πολλές τράπεζες.

Ωστόσο, η Βασιλεία 2 ως μεταρρύθμιση δημιουργεί πολλές προκλήσεις. Κατ' αρχάς, οι πιο εξελιγμένες τράπεζες θεωρούν ότι «δεν πάει αρκετά μακριά», καθώς θα πρέπει να συνεχίσουν να διαχειρίζονται δύο παράλληλα συστήματα.

Παρά το γεγονός ότι, για τη συντριπτική πλειονότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, το να συμμορφωθούν με τη Βασιλεία 2, έγινε μόνο μέσω τεράστιας προσπάθειας και επενδύσεων για την αναβάθμιση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων και των δυνατοτήτων τους, και αυτό θα έπρεπε τελικά να ωφελήσει τους πάντες.

Σήμερα, τα εργαλεία ποσοτικοποίησης και μέτρησης πιστωτικού κινδύνου είναι αρκετά ανεπτυγμένα και εύκολα προσβάσιμα. Αλλά δευτεροβάθμιες πιστωτικές αγορές εξακολουθούν να είναι αρκετά περιορισμένες, με την έννοια ότι είναι επικεντρωμένες σε κάποια μεγάλη επένδυση.

Οι τράπεζες ενεργώντας ως διαμορφωτές της αγοράς, και τα ρευστά μέσα διαχείρισης κινδύνου περιορίζονται σε μεταφορά του κινδύνου όσον αφορά στο πεδίο των δανειοληπτών.

Υπάρχει σαφώς μια συνεχής απαίτηση όσον αφορά στη συλλογή δεδομένων, στην τυποποίηση των εργαλείων ποσοτικοποίησης και στην εκπαίδευση των επενδυτών και των λιγότερο προηγμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εάν θέλουμε οι δευτερογενείς πιστωτικές αγορές να χαρακτηρίζονται από ρευστότητα.

Όσον αφορά σε αυτή την μακροπρόθεσμη προοπτική, οι απαιτήσεις που επιβάλλει η Βασιλεία 2 για το σύνολο του κλάδου, σαφώς είναι να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την επίτευξη αυτού του στόχου, πορεύοντας προς την κατεύθυνση μιας πιο προηγμένης αναγνώρισης των τραπεζικών εσωτερικών μοντέλων.

Εις βάθος χρόνου, η ίδια τάση θα πρέπει να ακολουθείται για όλα τα είδη του κινδύνου.

Εάν ένα μήνυμα πρέπει να λαμβάνεται από αυτήν τη μελέτη, είναι ότι οι τράπεζες αν αξιοποιήσουν τις επενδύσεις που έγιναν για τη Βασιλεία 2, θα έχουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όσον αφορά τόσο στις αγορές, αλλά και στις ρυθμιστικές αναμενόμενες εξελίξεις κατά την επόμενη δεκαετία.

Άλλη μία έρευνα που μπορεί να προταθεί για την καλύτερη διερεύνηση της Βασιλείας III και τις επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα αλλά και των ρόλο εξειδίκευσης των τραπεζικών υπαλλήλων είναι να διεξαχθεί ποιοτική έρευνα στην οποία θα λάβουν χώρα συνεντεύξεις των εργαζομένων στον τραπεζικό κλάδο.

Επίλογος

Η επιπλέον ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων που θα προκύψει από την υιοθέτηση του νέου εποπτικού πλαισίου αλλά και η απομόχλευση των ελληνικών τραπεζών εξαιτίας των προβλημάτων ρευστότητας με τα οποία έρχονται αντιμέτωπες, υπολογίζεται ότι θα προκαλέσει αύξηση του συντελεστή μόχλευσης ο οποίος ορίζεται ως Ίδια κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού.

Με βάση την οικονομετρική ανάλυση, υπολογίζεται ότι η αύξηση αυτή θα επιφέρει:

1. Αύξηση της απόδοσης του ενεργητικού (δείκτης ROA)
2. Μείωση της χρηματοδοτικής δραστηριότητας (παροχή δανείων) με αποτέλεσμα τη μείωση του δείκτη Δανείων / Καταθέσεις.

Σχετικά με τον δείκτη Δάνεια/Καταθέσεις, κύρια παράμετρος είναι και η σταθεροποίηση του παρονομαστή, με άλλα λόγια τους ύψους των καταθέσεων. Σε περίπτωση που συνεχίσει να υφίσταται η φυγή των καταθέσεων από τις ελληνικές τράπεζες λόγω της δύσκολης συγκυρίας που αντιμετωπίζει η χώρα, ο παραπάνω δείκτης θα συνεχίσει να σημειώνει αυξητική πορεία, αφού ο αριθμητής δεν υπάρχει περίπτωση να μειωθεί σε μεγάλο βαθμό. (Σπαρτιώτης και Στουρνάρας, 2010)

Όλα τα παραπάνω είναι, βέβαια, εκτιμήσεις και προϋποθέτουν ένα ομαλό οικονομικό περιβάλλον, παρόμοιο με αυτό που επικρατούσε κατά την περίοδο εξέτασης (με εξαίρεση ίσως το 2010 κατά το οποίο παρουσίασε ζημιές στο σύνολο του ελληνικό τραπεζικού κλάδου). Η πρωτοεμφανιζόμενη οικονομική κατάσταση που υφίσταται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα και η οποία έκανε την εμφάνισή της από τις αρχές του 2010 με τη συνεχιζόμενη ύφεση δεν επιτρέπει ασφαλείς εκτιμήσεις. Σε αντίθεση επιβάλλει τη διατήρηση σημαντικών επιφυλάξεων στην οποιαδήποτε απόπειρα πρόβλεψης. (Ορφανίδης, 2011)

Από την εμπειρική μελέτη, έπειτα από τα αποτελέσματα που έδειξαν τα ερωτηματολόγια μας, καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως η ενημέρωση των υπαλλήλων στις Τράπεζες, σχετικά με τον θεσμό τις Βασιλείας και τις αλλαγές που επέφερε στο στην λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, δεν είναι τόσο πλήρεις, όσο αναμέναμε. Έτσι λοιπόν, ορθότερο θα ήταν να υπάρχει μια πληρέστερη και σε μεγαλύτερο βάθος ενημέρωση των υπαλλήλων για τον μεγάλο αυτό θεσμό της

Βασιλείας και τον ρόλο που έπαιξε στο χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς και στην ευκολότερη λειτουργία του και αποτελεσματικότερη απόδοση του. Σε γενικές γραμμές, βέβαια, μπορούμε να πούμε πως τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ενημέρωση των υπαλλήλων είναι σε ικανοποιητικό βαθμό αρκετή, αυτό δε παύει να σημαίνει όμως πως δεν απαιτείται συνεχής και περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με τον θεσμό και την συμβολή του στην βελτίωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. (Προβόπουλος και Κακόπουλος, 2001)

Εν κατακλείδι, η Χρηματοοικονομική κρίση άλλαξε πολλά από τα δεδομένα στο παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα. Ανέδειξε ότι σε συνθήκες αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης και απελευθέρωσης των χρηματαγορών, η ύπαρξη απλώς ενιαίων κανόνων εποπτείας των εθνικών τραπεζικών συστημάτων δεν αποτελεί εγγύηση για την ομαλή και φερέγγυα λειτουργία του πιστωτικού συστήματος. Απαιτείται η συνεργασία και ο συντονισμός των Κεντρικών Τραπεζών, έτσι ώστε να υπάρχει ένας «Συλλογικός επόπτης» του πιστωτικού συστήματος που να αποτελεί έκφραση συλλογικής πολιτικής επιθυμίας ενίσχυσης των μηχανισμών εκείνων που θωρακίζουν την ενιαία χρηματοπιστωτική αγορά κάνοντας επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας και εφαρμογής ενός αυστηρότερου ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. (Χαρδούβελης, 2011)

Για το λόγο αυτό η Επιτροπή της Βασιλείας διατύπωσε γενικά εποπτικά πρότυπα και γενικά πλαίσια και πρότεινε θέματα καλύτερης πρακτικής σχετικά με την τραπεζική εποπτεία, με την προσδοκία ότι οι αρχές των μελών της αλλά και των άλλων κρατών θα οδεύσουν προς την εφαρμογή τους μέσω των δικών τους εθνικών συστημάτων, είτε είναι σε επίσημη μορφή είτε σε άλλη. Ο σκοπός της Επιτροπής είναι να ενθαρρύνει τη σύγκλιση προς κοινές προσεγγίσεις και πρότυπα και να δώσει κατευθυντήριες γραμμές σωστής λειτουργίας για την διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων όπως η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική ύφεση. (Γκόρτσος, 2011)

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αλεξιάκης, Π., (1999), "Τραπεζικό Περιβάλλον, Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", Πάτρα, Τόμος Β', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Αγγελόπουλος, Π. (2008), "Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", Β έκδοση Αθ.Σταμούλης, Αθήνας.

Βασιλείου, Δ. (2008), "Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", Β έκδοση Αθ.Σταμούλης, Αθήνα Το Τραπεζικό Σύστημα (Ιστορία-Εξελίξεις-Διαρθρώσεις), Λεωνίδου Σαρ. Λώλου, 1965

Γκόρτσος, Χρ.. (2009), "Το μέτρο της αναγκαίας αναπροσαρμογής του δημοσίου χρηματοπιστωτικού δικαίου ως συνέπεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης", Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο, τεύχος 2, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 215-223.

Γκόρτσος, Χρ. (2006), "Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία", Αθήνα, κεφάλαιο δέκατο τρίτο, σελ. 259-307.

Γκόρτσος, Χ. (2011)"Βασιλεία III, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, στο συλλογικό τόμο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα"

Γκόρτσος, Χ.& Αλεξιάκης, Π.(2006), "Εισαγωγή στις Τραπεζικές σπουδές, Α. Το Νομισματικό και Χρηματοπιστωτικό Περιβάλλον", Ελληνική Ένωση Τραπεζών – Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια, Μάιος.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (2011)"Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2010"

Θωμαδάκης, Σ. Λοΐζος, Κ. (2011) "Η χρηματοοικονομική ρύθμιση και το κόστος κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων, στο συλλογικό τόμο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα"

Κοσμίδου, Κ. Ζοπουνίδης, Κ. (2003), "Συστήματα Διαχείρισης Τραπεζικών κινδύνων: Η περίπτωση του Asset Liability Management", Αθήνα, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Ορφανίδης, Α. (2011)"Η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα: Προβληματισμοί και συμπεράσματα από την κρίση για την Ευρώπη, στο συλλογικό τόμο επιμέλειας Καραμούζη Ν. και Χαρδούβελη Γκ. Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας, Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;" Εκδόσεις Λιβάνη, σελ. 269-288

Σπαρτιώτης, Δ. Στουρνάρας, Γ. (2010)"Τα θεμελιώδη αίτια της κατάρρευσης των Τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η εμπειρία 2007-2008", Εκδόσεις Gutenberg

Σταϊκούρας, Π. (2011)"Η θεσμική οργάνωση της χρηματοοικονομικής εποπτείας στην Ελλάδα, στο συλλογικό τόμο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα"

Τράπεζα της Ελλάδος (2010) "Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας", Ιούλιος

Προβόπουλος, Γ. Καπόπουλος, Π. (2001), "Η Δυναμική του Χρηματοοικονομικού Συστήματος", Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

Συριόπουλος, Κ. (2000), "Στρατηγική Τραπεζών, Διαχείριση Τραπεζικού Κινδύνου", Πάτρα, Τόμος Α', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Χαρδούβελης, Γκ. Α. (2011α), "Το χρονικό της διεθνούς και της συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: Αίτια, αντιδράσεις, επιπτώσεις, προοπτική" Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα, σελ. 31-128.

Χαρδούβελης, Γκ. (2011) "Η υπερκυκλικότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και προτάσεις για τη μείωσή της", στο συλλογικό τόμο επιμέλειας Καραμούζη Ν. και Χαρδούβελη Γκ. Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας, Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Εκδόσεις Λιβάνη, σελ. 325-379

Ξενογλώσση

AIG, American International Group(2007)"Annual Report"

Bank of International Settlements BIS (2009) "Annual Report"

BIS (2011)"Basel III, Long-term impact on economic performance and fluctuations", Working Paper No.338

Basel Committee on Banking Supervision (2010a) "Basel III, A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems"

Basel Committee on Banking Supervision (2010b)"Basel III, International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring"

Basel Committee on Banking Supervision (2011a)"Basel Committee issues final elements of the reforms to raise the quality of regulatory capital"

Berger, Klapper, Turk – Ariss (2009)"Bank Competition and Financial Stability", Journal of Financial Services Research, Vol. 35

Blundell-Wignall, A. Atkinson, P. (2011) "Thinking beyond Basel III, Necessary solutions for capital and liquidity", OECD Journal Financial market trends, Vol.2010, Issue 1

Caruana, J. (2010)"Financial Stability. Ten Questions and about Seven Answers", (speech at the Reserve Bank of Australia's 50th Anniversary Symposium)

Committee on the Global Financial System (2010b), "The role of margin requirements and haircuts in procyclicality", CGFS Papers, No. 36, March.

Committee on the Global Financial System (2008), "Central bank operations in response to the financial turmoil", CGFS Papers, No. 31, July.

Gleeson, S. (2010), "International Regulation of Banking - Basel II: Capital and Risk Requirements", Oxford University Press, Oxford - New York.

Goodhart C.A.E (2008) "The regulatory response to the Financial Crisis", CESIFO Working Paper No.2257

Eichengreen, B. (2008), "Thirteen Questions about the Subprime Crisis", Conference of the Tobin Project: Toward a new Theory of Financial Regulation, White Oak Conference and Residency Center, February.

IMF (2009) "Lessons of the financial crisis for future regulation of financial institutions and markets and for liquidity management"

Hellwig Martin (2010): Capital Regulation after the Crisis. Business as usual ?, Preprints of the Max Planck Institute for Research on Collective Goods

House of Lords (2009): Banking Supervision and Regulation, Select Committee on Economic Affairs, 2nd Report of Session 2008-2009, Volume 1 Report

Jorion, P., (2001), "Value at Risk: the new benchmark for managing financial risk", New York: McGraw – Hill, 2nd Ed.

McKinsey and Company (2010) "Basel III and European banking. Its impact, how banks might respond and the challenges of implementation"

Moody's Analytics "Basel III New Capital and Liquidity Standards FAQs"

Slovik, P. Courneade, B. (2011) "Macroeconomic Impact of Basel III", OECD Economics Department Working Papers No. 844

Ιστοσελίδες

Economist: Financial reform whack-a-mole, 29 July 2010, Διαθέσιμο στο: http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2010/07/financial_reform_0

Ημερομηνία Επίσκεψης: 20/04/2019

Economist: Chained but untamed, Special Report International Banking, 14th May 2011, Print Edition, Διαθέσιμο στο: <http://www.economist.com/node/18654622>

Ημερομηνία Επίσκεψης: 20/04/2019

Financial Times (2011): Is it cool to be a SIFI? 8/11/2011, Διαθέσιμο στο: <http://ftalphaville.ft.com/blog/2011/11/08/731241/is-it-cool-to-be-a-sifi/>

Επίσκεψης: 20/04/2019

Sorkin, Andrew Ross (2010): At Lehman, Watchdogs saw it all, NY Times 16/3/2010, Διαθέσιμο στο: <http://dealbook.nytimes.com/2010/03/16/at-lehman-watchdogs-saw-it-all> Ημερομηνία Επίσκεψης: 20/04/2019

Wolf Martin (2010): Basel, the mouse that did not roar, Financial Times 15/09/2010, Διαθέσιμο στο: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/966b5e88-c034-11df-b77d-00144feab49a.html> Ημερομηνία επίσκεψης: 30/04/2019

Παράρτημα Ι

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1:Απαντήσεις Ερωτήματος Α.1	36
Διάγραμμα 2:Απαντήσεις Ερωτήματος Α.2	36
Διάγραμμα 3:Απαντήσεις Ερωτήματος Α.3	36
Διάγραμμα 4:Απαντήσεις Ερωτήματος Α.5	37
Διάγραμμα 5:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.1	37
Διάγραμμα 6:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.1	38
Διάγραμμα 7:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.1	38
Διάγραμμα 8:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.2	39
Διάγραμμα 9:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.2	39
Διάγραμμα 10:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.2	39
Διάγραμμα 11:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.3	40
Διάγραμμα 12:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.3	40
Διάγραμμα 13:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.3	40
Διάγραμμα 14:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.4	41
Διάγραμμα 15:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.4	41
Διάγραμμα 16:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.4	41
Διάγραμμα 17:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.5	42
Διάγραμμα 18:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.5	42
Διάγραμμα 19:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.5	42
Διάγραμμα 20:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.15	43
Διάγραμμα 21:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.15	43
Διάγραμμα 22:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.15	43
Διάγραμμα 23:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.6	44
Διάγραμμα 24:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.6	45
Διάγραμμα 25:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.6	45
Διάγραμμα 26:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.7	45
Διάγραμμα 27:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.7	46
Διάγραμμα 28:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.7	46
Διάγραμμα 29:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.16	46
Διάγραμμα 30:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.16	47
Διάγραμμα 31:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.16	47
Διάγραμμα 32:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.19	48

Διάγραμμα 33:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.19	48
Διάγραμμα 34:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.19	48
Διάγραμμα 35:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.8	49
Διάγραμμα 36:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.8	49
Διάγραμμα 37:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.8	49
Διάγραμμα 38:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.9	50
Διάγραμμα 39:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.8	51
Διάγραμμα 40:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.8	51
Διάγραμμα 41:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.10	51
Διάγραμμα 42:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.10	52
Διάγραμμα 43:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.10	52
Διάγραμμα 44:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.11	52
Διάγραμμα 45:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.11	53
Διάγραμμα 46:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.11	53
Διάγραμμα 47:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.12	53
Διάγραμμα 48:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.12	54
Διάγραμμα 49:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.12	54
Διάγραμμα 50:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.13	54
Διάγραμμα 51:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.13	55
Διάγραμμα 52:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.13	55
Διάγραμμα 53:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.14	55
Διάγραμμα 54:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.14	56
Διάγραμμα 55:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.14	56
Διάγραμμα 56:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.17	57
Διάγραμμα 57:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.17	57
Διάγραμμα 58:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.17	57
Διάγραμμα 59:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.18	58
Διάγραμμα 60:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.18	58
Διάγραμμα 61:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.18	58
Διάγραμμα 62:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.20	59
Διάγραμμα 63:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.20	59
Διάγραμμα 64:Απαντήσεις Ερωτήματος Β.20	59

Παράρτημα II

Ερωτηματολόγιο για την εφαρμογή και τις επιπτώσεις της Βασιλείας III στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Εισαγωγή:

*Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος έρευνας, η οποία διεξάγεται στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Διοίκηση Επιχειρήσεων» του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, για την Διπλωματική Εργασία με θέμα «**Βασιλεία III επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος εξειδίκευσης των στελεχών**».*

Τα τραπεζικά ιδρύματα επιδρούν στη διαμόρφωση της οικονομίας. Μια πιθανή αρνητική επίπτωση σε μία ή περισσότερες τράπεζες μεταδίδεται και στην πραγματική οικονομία. Γι' αυτό είναι ο μονός κλάδος που υπόκεινται σε έλεγχο και προληπτική εποπτεία. Το 1974 συστάθηκε από τους Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών η Επιτροπή της Βασιλείας, για την τραπεζική εποπτεία.

Τα σύμφωνα της Βασιλείας αποτελούν πλαίσια-οδηγίες τα οποία αποβλέπουν κυρίως στην εξασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Σκοπός τους είναι η διατύπωση κατευθύνσεων.

Τα στοιχεία που θα συλλεχθούν από την έρευνα αποτελούν σημαντική πηγή πληροφόρησης για την κατανόηση των επιπτώσεων της εφαρμογής των συμφώνων πάνω στον τραπεζικό κλάδο. Η ανωνυμία των συμμετεχόντων στην έρευνα τηρεί αυστηρά και διαφυλάσσεται η εμπιστευτικότητα των στοιχείων. Όλες οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου τυγχάνουν άκρως εμπιστευτικής μεταχείρισης.

Ευχαριστώ,

Ζαφειρώ Ζίχναλη

A. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

1. Φύλο:

Ανδρας Γυναίκα

2. Επίπεδο Εκπαίδευσης:

Λύκειο Πτυχίο Μεταπτυχιακό Διδακτορικό

3. Έτη Προϋπηρεσίας

0-5 έτη 6-10 έτη 11-15 έτη 16-20 έτη άνω των 20 ετών

4. Ηλικιακή Ομάδα

18-24 25-32 33-40 40-55 55 και άνω

5. Επαγγελματική Απασχόληση

Φοιτητής Τραπεζ. Υπαλλ. Δημόσιος Υπαλλ. Ιδιωτ. Υπαλλ. Άλλο

6. Τόπος Εργασίας

Αττική Μακεδονία Νησιά Κεντρ Ελλάδα Πελοπόννησος

B. Συγκέντρωση δεδομένων για την διεξαγωγή έρευνας

1. Πιστεύετε ότι η Βασιλεία Ι επηρεάζει την συμπεριφορά των τραπεζών;

- Συμφωνώ Απόλυτα

- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

2. Πιστεύετε ότι η Βασιλεία ΙΙ ήταν επαρκής για την αποφυγή της χρηματοπιστωτικής κρίσης;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

3. Πιστεύετε ότι με αυτή την κίνηση τα τραπεζικά ιδρύματα θα είναι πλέον πιο ασφαλή;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

4. Πιστεύετε ότι με τη χρήση αυτού του επιπλέον κεφαλαίου αποθέματος της Βασιλείας ΙΙΙ μειώνονται οι κίνδυνοι;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

5. Το τραπεζικό σύστημα και κυρίως στην Ελλάδα, θεωρείται ότι, είναι ικανό να ανταποκριθεί σε αυτές τις πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις που εισάγει η Βασιλεία III;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

6. Πιστεύετε ότι μέσω της επιβολής αυστηρότερων και ενισχυμένων κανόνων γνωστοποίησης της Βασιλείας III, ενισχύεται περισσότερο το τραπεζικό σύστημα;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

7. Οι νέοι κανόνες θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του συστημικού κινδύνου (δηλαδή, την πιθανότητα μια αρνητική επίπτωση σε μία ή περισσότερες τράπεζες να μεταδοθεί στην πραγματική οικονομία).

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

8. Πιστεύετε ότι η εφαρμογή των δύο νέων δεικτών ρευστότητας της Βασιλείας III θα ενισχυθούν τα τραπεζικά ιδρύματα;

- Συμφωνώ Απόλυτα

- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

9. «Οι δύο αυτοί δείκτες αποτελούν τα καινούργια εργαλεία μέτρησης της ρευστότητας. Δίνονται για πρώτηφορά, στις ρυθμιστικές αρχές διεθνώς, συγκρίσιμα δεδομένα για την τραπεζική ρευστότητα.» Πιστεύετε ότι με αυτό τον τρόπο θα μειωθεί ο κίνδυνος έλλειψης ρευστότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

10. Οι δύο νέοι δείκτες πιστεύετε ότι θα επιφέρουν υψηλά κόστη στα τραπεζικά ιδρύματα;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

11. Η ενισχυμένη κάλυψη του κινδύνου μέσω των δεικτών ρευστότητας καθώς και οι αυστηρότεροι κανόνες, όσον αφορά την επάρκεια των κεφαλαίων των τραπεζικών ιδρυμάτων, συμβάλλουν στην μείωση του κινδύνου τραπεζικής κρίσης;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ

- Διαφωνώ Απόλυτα

12. Με την εφαρμογή της Βασιλείας III οι βασικές υποδομές των τραπεζών γίνονται πιο υγιείς και σταθερές;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

13. Θεωρείται ότι αυτές οι τεχνολογικές υποδομές είναι διαθέσιμες σε όλες τις χώρες και κυρίως στην Ελλάδα για την πλήρη εφαρμογή των ρυθμίσεων της Βασιλείας III;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

14. Θεωρείται πλεονέκτημα τη δυνατότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών που δίνεται στα τραπεζικά ιδρύματα, μέσω της Βασιλείας III;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

15. Η αναμόρφωση του πλαισίου (αυστηρότεροι κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια, υποχρέωση διακράτησης επιπλέον αποθεμάτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων κ.λ.π.) θα επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ

- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

16. Η Βασιλεία III θα έχει αντίκτυπο στην ανάπτυξη της οικονομίας στο σύνολό της, καθώς οι τράπεζες δεν θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τα διαφυγόντα κέρδη τους για αναπτυξιακούς σκοπούς;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

17. Θεωρείται ότι μέσω του νέου πλαισίου χτίζονται δυνατότεροι θύλακες ασφαλείας και οι κίνδυνοι διαχειρίζονται καλύτερα;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

18. Το καινούργιο πλαίσιο της Βασιλείας III αυξάνει το λειτουργικό κόστος των τραπεζών;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

19. Θεωρείται ότι το νέο σύμφωνο της Βασιλείας III θα αποτρέψει την εκδήλωση χρηματοπιστωτικών κρίσεων μελλοντικά;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα

20. Πρέπει να γίνεται καλύτερη ενημέρωση των τραπεζικών υπαλλήλων σχετικά με το περιεχόμενο της Βασιλείας III;

- Συμφωνώ Απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ Απόλυτα